

Forbitrede uredeligheds-sager

Det omstridte Uredelighedsudvalg UVVU har afgivet foreløbige afgørelser i klagesager mod Helmuth Nyborg og Bente Klarlund. Men hermed er der ikke udsigt til, at sagerne landes, for begge er voldsomt utilfredse med at blive dømt "uredelige".

UVVUs vurderinger er både kontroversielle og principielle markeringer. Såvel klagerne, Nyborg og Klarlund mener således, at UVVU er præget af ringe juridisk og videnskabelig sagsbehandling, som når fx Helmuth Nyborg kalder sin uredelighedsdom for "unfair og lemfældig". Eller når Klarlund beskylder sit UVVU-udvalg for at konstruere nye og egne standarder, når hun fx pålægges medansvar for Milena Penkows forskningsfusk.

Klagersiden stiller sig dog heller ikke tilfredse med UVVUs uredelighedsdomme. UVVU beskyldes for at være "inkompetente" i Klarlundsagen (Timmons). Og i Nyborg-sagen taler klagerne om manglende juridisk stringens og konsekvens i såvel klagebehandling som afgørelsen (Mammen m.fl.).

Principielle sager

I Klarlund-sagen er det åbne spørgsmål, om hun kan pålægges medansvar for Penkows forskningsfusk, og om uagtsomme og tilmed erkendte fejl kan pådømmes som "uredelighed". Det er grænsedragninger hos UVVU, som er meget principielle for hele forskerverdenen.

I Nyborg-sagen handler uredeligheden om, at det er umuligt at identificere en demografisk FN-kilde, og at han ikke har oplyst om en "ghost-statistiker", som har bidraget til eller

været basis for en omstridt artikel. Og Nyborg-afgørelsen er ekstra dramatisk, fordi den afslører interne uenigheder i UVVU og i det samfundsvidenskabelige miljø. Mens flertallet mener, at Nyborg skal dømmes for uredelighed, fordi hans FN-kilde ikke kan identificeres, så bagatelliserer et mindretal på to det som "en mangelfuld reference", og det vil de ikke kalde uredelighed.

Årelange personlige tvister

I begge sager ligger der årelange faglige og personlige tvister bag. I Aarhus har Nyborgs kolleger anfægtet hans "forskning", men er blevet affærdiget af juridiske spidsfindigheder. Og i København tegner Klarlund-sagen konturer af rasende fløjkrige i et medicinsk forskermiljø, hvor personlige og faglige stridigheder samt kamp om status og penge går ud i et.

Der er også lagt op til rivegilde om nogle måneder, når UVVU har fået nærlæst indsigelser og fået finpudset til endelige afgørelser.

Uanset hvad vil UVVUs status på ny komme til voldsom debat på samme måde som det skete efter UVVUs behandling af Bjørn Lomborg-sagen i 2003. Professor Niels Borregaard, formand for det statslige Sundforskningsråd, har således allerede udtalt, at hvis UVVUs Klarlund-afgørelse fastholdes, bør UVVU nedlægges! Omvendt mener en klager, professor Henrik Galbo, at hvis UVVU ikke skærper sin bedømmelse af Klarlund, så nedlægger UVVU sig selv...

j

TEMA s. 14-21: Forskningsfusk og UVVU

Bedre karriereveje 2
- er hensigten med ny stillingsstruktur, som dog er helt afhængig af ledelsens velvilje
LEDEREN

Semesterstart 7-9
Rekordoptag betyder også uddannelse til arbejdsløshed, samtidig med at konkurrencen mellem uni'erne skærpes

Emeritus vil ikke kaldes 'tosse' 10
FORSKERforums retsreporter sad med ved injurie-retssag mod journalist

Kinesiske synkronsvømmere 12
Uni-fagforeningerne må komme med bedre modspil mod målrettede arbejdsgivere, siger arbejdsmarkedsforsker. MAGTANALYSE

TEMA: Fusk og UVVU

Helmuth Nyborg står til dom 14-17
Han har brugt en 'ghost-forfatter' og han har brugt FN-data, som ikke findes. Men UVVU-udvalg er uenigt om, hvad der er 'uredelighed'

Bente Klarlund står til dom 18
- dømmes bl.a. som medansvarlig for Penkova-fusk, men det er en helt ny standard, siger hun

Når medicinere lægger gift ud 20
Klarlund-sagen tegner konturer af fløjkrige, hvor personlige og faglige stridigheder ikke kan skilles ad.
EN MILJØBESKRIVELSE

Ramt af fuskanklage 22
Marie er den unge lovende ph.d.-studie, som pludselig rammes af uregelmæssigheder og anklager.
UDDRAG AF NY VIDENSKABSKRIMI

Hvad tænker journalister om forskere? 25
Reportage fra verdenskongres for videnskabsjournalister

God stillingsstruktur? Det vil praksis vise ...

Stillingstyperne for det videnskabelige personale (VIP) på de danske universiteter fastlægges i et protokollat til overenskomsten for akademikere i staten. Foråret har budt på nogle forhandlinger mellem et udvalg fra Akademikerne (AC) og repræsentanter fra Uddannelsesministeriet (Uni-styrelsen). Resultatet er et nyt notat om stillingsstrukturen og et orienteringsbrev til universiteterne.

For de store universiteter var udgangspunktet et ønske om at få indført stillinger med "tenure track".

Modellen med "tenure track" kommer fra USA og har været længe undervejs for at nå til Danmark. Med "tenure" menes den faste ansættelse. De amerikanske universiteter levede af donationer - og det lever de store universiteter fortsat fedt af. Men skulle donorerne også bestemme, hvem der ansattes, hvad der forskedes i, og hvor længe de beholdt stillingen? Efter en del sager fastsloges i Wisconsin i 1894 at: *"In all lines of academic investigation it is of the utmost importance that the investigator should be absolutely free to follow the indications of truth wherever they may lead."* (Wikipedia). En universitetsprofessor kunne ikke fyres for at "tale Rom imod". For at sikre akademisk frihed måtte universitetet tilbyde livslang sikkerhed i jobbet. Den jobsikkerhed blev givet efter en overvejelse. Som ansat på "tenure track" er man på vej mod "tenure" og får den faste stilling som lektor efter en bedømmelse.

Godt hundrede år senere vil de store universiteter nu gerne - for at opnå sammenlignelighed med stillingerne i udlandet (læs USA) - indføre lignende stillinger gennem en revision af stillingsstrukturen. Fra de ansattes side var der også interesse i at genoptage samtaler om stillingsstrukturen, men fra vores side var der fokus på karrierevejene, større sikkerhed i ansættelsen og klarere definitioner af de forskellige stillingstyper. I et frugtbart forhandlingsamarbejde mellem

“Vi kan ikke vide om universitetsledelserne i højere grad faktisk vil benytte sig af den nye stillingskategori

Styrelsen for Universiteter og Internationalisering og en delegation fra AC blev der foretaget ændringer i stillingsstrukturen og efter begges mening opnået væsentlige forbedringer:

Tidligere var kun lektor- og professorstillingen faste stillinger. Alle øvrige VIP-stillinger havde en udløbsdato; de var tidsbegrænsede. Er man ansat som adjunkt er det typisk i en 3- eller 4-årig stilling med håb om - men ingen garanti for - at der vil blive slået et lektorat op, man kan søge. Er der opslag, og søger man, er der ingen garanti for, at man får stillingen, for andre "udefra" - eller "indefra" - kan jo også søge. Og adjunktstillingen opnås ofte først efter andre tidsbegrænsede stillinger som videnskabelig assistent, som ph.d.-studerende og som post.doc. Hertil kommer, at vi i Danmark har set fyringer af lektorer og professorer. Karrierevejen på et dansk universitet er lang og usikker!

Det er faktisk ikke en helt korrekt fremstilling, for tidligere fandtes adjunktstillingen også uden tidsbegrænsning. I den variant har man garanti for en lektorstilling, som man overgår til efter positiv bedømmelse. Men i praksis er det korrekt, da det tidsbegrænsede adjunktur sjældent eller aldrig blev anvendt på universiteterne.

Jeg deltog selv i forhandlingerne, og jeg synes, der er opnået større klarhed og gives gode retningslinjer. Praksis vil afsløre, om aftalen bliver en reel forbedring! "The proof

of the pudding is in the eating".

Vi kan ikke vide, om universitetsledelserne i højere grad faktisk vil benytte sig af den nye stillingskategori "varig adjunkt" (overgang til lektor efter faglig bedømmelse efter op til 6 år), end de har benyttet "tidsubegrænset adjunkt" (tilsvarende, men med faglig bedømmelse efter op til 4 år). Men hov, så skal man jo være adjunkt i meget længere tid end hidtil? "Ledelsen vil så gerne, at adjunkten bliver lidt længere"! Ledelserne mener, at adjunkten almindeligvis først kan vurderes efter 6 år. Og adjunkten er altså på adjunkt-løn i længere tid?

Nej, det er ikke positivt! Så vi må støtte og understrege, at den nye "varige adjunkt" selv kan indstille sig til lektorbedømmelse tidligere; og så må vi være yderligere opmærksomme på at inddrage adjunkterne i de lokale lønforhandlinger.

Fra fagforeningernes side mener vi, der er opnået en forbedring i præciseringen af post.doc.-stillingen. Nu fremgår det, at post.doc. ikke er vejen til en fast stilling på universitetet, men en god vej til erhvervslivet eller andre sektorer uden for universitetet. Post.doc. er ikke en hovedstilling på universiteterne. Hovedstillingernes opgaver omfatter universiteternes hovedopgaver: forskning og forskningsbaseret undervisning. Vi har set et "boom" i antallet af post.doc.s på universiteterne. Vil det blive ændret?

Hvis nu universiteterne overhovedet benytter den nye stillingskategori - 6-årig "varig adjunkt" - vil talentfulde forskere og undervisere så blive tiltrukket? De meget talentfulde vil nok kalkulere med at indstille sig til bedømmelse tidligere og kan være tiltrukket af den klarere vej. Resultaterne vil vise det!

Klarere karriereveje for de unge

Ny stillingsstruktur skal tilskynde uni-ledelserne til at lægge klarere karrierespor, på eller uden for uni'

Hidtil har det været sådan, at mange yngre forskere og ph.d.'ere har måttet holde deres karriereperspektiver helt åbne, så de efter en ph.d. kunne satse på både en privat og en uni-karriere, hvis der viste sig en åbning. Nogle har spillet højt spil og satset ensidigt på en karriere som uni-forsker, men mange af dem er blevet skuffede.

Nu pålægges uni-ledelserne at planlægge og beskrive karrieremulighederne klarere. Der skal dimensioneres tidligere og ledelserne skal tidligt gøre det klart for de ph.d.-studerende, om de har en fremtid på uni, eller om de skal søge private græsgange. De yngre forskerspirer skal ikke lande i blindgyder ved at det foregøgles, at de har en fremtid på uni, hvis der ikke er plads, eller deres profil ikke passer.

Det er resultatet af de stillingsstrukturforhandlinger, som netop er sluttet mellem Uni-ministeriet og fagforeningerne.

Den hidtidige stillingsstruktur er fra fagforeningsside blevet kritiseret for, at ledelserne ikke havde pligt eller tilskyndelser til at oprette egentlige karrierestillinger, men lod det være op til markedet at vælge mellem ansøgere. Arbejdsgiverne får ikke en forpligtelse til at oprette faste karriereforløb ph.d.-til-lektor, men der ligger i teksten en stærk intention herom, som understøttes af klare henstillinger eller pålæg om, at institutters karrieropolitik skal afklares, så de unge får konkrete og synlige karriereveje.

Præcisering af post.doc.stillingen: Ikke til uni-karriere

Det pålægges ("henstilles") uni-ledelserne at klargøre karriereperspektiver for de yngre forskere, især de tidsbegrænsede ansatte, som får en ret til synliggørelse af deres karriereperspektiv, fx ved "drøftelse af karrieremuligheder".

Som en del heraf præciseres, at post.

doc.-stillinger fremover er udskilt som en selvstændig stillingskategori for at tydeliggøre forskellen fra adjunktstillinger. Post.doc.s er en tidsbegrænset stilling (på max 4 år) og ikke længere en del af et sammenhængende karriereforløb.

Ved opslag af en varig stilling skal det fremgå tydeligt og gennemsigtigt for ansøgeren, hvilke kriterier der lægges vægt på i den faglige bedømmelse ved overgang fra adjunkt- til lektorniveau.

Stillingsstruktur-notat

Stillingen er overvejende til forskning, men der kan være undervisningsopgaver "i et vist omfang", men der indgår ikke pædagogisk opkvalificering. Der kan også blive tale om andre opgaver "i begrænset omfang". Det er ledelsen, som fastlægger den nærmere opgavefordeling. Der skal ikke i denne type stillinger ligge en forventning om, at der efterfølgende er mulighed for en fast adjunkt/lektorstilling på uni: "Stillingen kan kvalificere til en karriere i det private erhvervsliv eller andre sektorer uden for universitetet". Men den kan også kvalificere til efterfølgende ansættelse som adjunkt/forsker.

Præcisering af adjunkt/forskerstilling: Rettet mod uni-karriere

Om netop adjunkt/forskerstillinger signaleres, at dette er en karrierestilling – "en videreuddannelsesstilling" – hvor hovedopgaverne er forskning og forskningsbaseret undervisning. Der gives til denne stilling supervision og mulighed for pædagogisk opkvalificering med henblik på en skriftlig vurdering af adjunktens undervisningsmæssige kvalifikationer. Signalet er, at stillingen kvalificerer til en lektorstilling.

Uni-ledelsen kan beslutte, om der er tale om en tidsbegrænset eller varig ansættelse. Ved opslag af en varig stilling skal det fremgå "tydeligt og gennemsigtigt for ansøgeren, hvilke kriterier der lægges vægt på i den faglige bedømmelse ved overgang fra adjunkt- til lektorniveau".

Præciseringen af forskellen i de to typer stillinger stiller skærpede krav til uni-ledelserne om planlægning, dimensionering og karrieredisposition på et tidligt tidspunkt.

Nyt: Seks-årige adjunktforløb

Efter krav fra uni-ledelserne på KU og i Aarhus åbner stillingsstrukturen nu op for "tenure tracks", der kan vare op til 6 år, hvorefter den ansatte "efter positiv bedømmelse" kan overgå til en lektorstilling. Hidtil har det skullet ske efter max 4 år, så der er kommet to år ekstra på. Men det indgår dog som en væsentlig detalje, at adjunkten selv kan indstille sig til tidligere bedømmelse inden 4 år.

Formålet med 6-års reglen er angiveligt "at tiltrække og fastholde de bedste danske og internationale forskere ved at kunne tilbyde en fast karrierestilling, som er international sammenlignelig". Samtidig præciseres uni-ledelsens ansvar for "tydeligt og gennemsigtigt" at gøre klart for ansøgere, hvad der vil blive lagt vægt på i den faglige bedømmelse ved overgang fra adjunkt til lektor. For adjunker betyder det, at leder og medarbejder løbende "undervejs i ansættelsen følger op på krav og forventninger til den faglige bedømmelse".

Klargøring af professor MSO-stillingen.

Ligeledes er beskrivelsen af professor MSO-stillingen blevet tilrettet, så hidtidige praksisser er blevet formaliseret. En MSO'er stiller samme krav til kvalifikationsniveau som de ordinære, men der skal lægges vægt på ansøgerens potentiale til at videreudvikle et fagområde. MSO-stillingen er rettet mod særligt talentfulde forskere til "at udvikle et særligt forsknings- eller uddannelsesområde på et perspektivrigt fagområde på internationalt niveau". MSO-professoren kan varetage forskningsledelse.

Det er samtidig indskrevet, at det er muligt at ansætte en MSO'er i minimum 3 og maksimalt 8 år. Det er også muligt at ansætte en MSO'er i 8 år allerede fra starten af forløbet.

KU: Lykke Friis ny prorektor - og en kommende rektor?

Pr. 1. august tiltrådte Lykke Friis som prorektor for uddannelse på KU. Hun kommer dermed til at være sideordnet ansat med prorektor for forskning, Thomas Bjørnholm.

Som konsekvens stoppede Lykke Friis som folketingsmedlem for Venstre. Hun blev hentet ind som politiker fra KU til posten som Klimaminister i 2009-11.

Lykke Friis er 43 år, cand.scient.pol. og ph.d. fra Københavns Universitet, og hun er højprofileret som rap i replikken i offentligheden, bl.a. som fodboldtilhænger. Lykke Friis har omfattende erfaring med universitetsforhold og stor indsigt i internationale spørgsmål. Hun har desuden stor erfaring og viden om formidling, og hun får også ansvaret for kommunikationsområdet på Københavns Universitet.

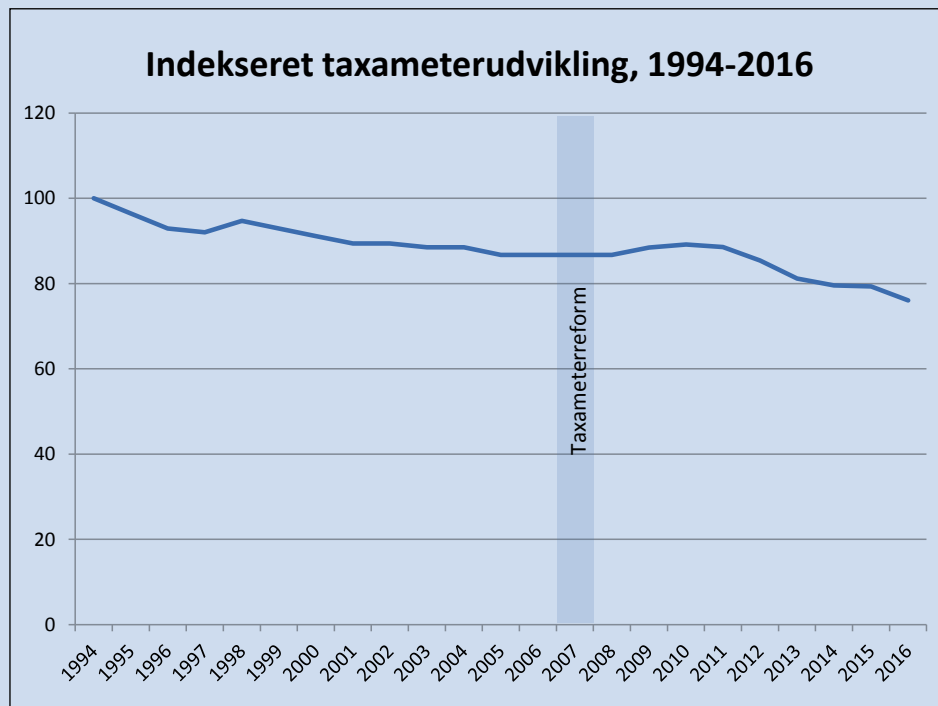
Hun har erfaring som forsker og forskningsleder. Hun var vellidt KU-prorektor 2006-09. Ansættelsen skete efter da også efter enstemmig indstilling fra rådgivningsudvalg og rektor. Der var 13 ansøgere, heraf 7 kvinder og 6 mænd.

Det overraskende karriereskift fra politiker til uni-leder kan fortolkes som en langsigtet strategi, hvor Lykke Friis kan bringes i stilling som rektor Hemmingsens afløser, når hans kontrakt udløber i marts 2017.

Efter ansættelsen af Lykke Friis består KU's øverste ledelse af rektor Ralf Hemmingsen, prorektor for forskning og innovation Thomas Bjørnholm, prorektor for uddannelse Lykke Friis samt universitetsdirektør Jørgen Honoré.

Se sidste nyt
forskerforum.dk

FL2014: I minus, men flerårsaftale forlænget

Kilde: Rektorkollegiet

– 27. august 2013 –

Regeringen budgetterer med færre penge til OFFENTLIG FORSKNING i 2014, fremgår det af finanslovsudspillet. Konkret handler det om, at der bliver 277 mio. kr. færre til offentlig forskning. (fra 21 mia. til 20,8 mia. kr.). Og det giver skrammer til regeringens pæne statistikker, da de offentlige forskningsbevillinger falder relativt meget fra 1,12 pct. til 1,09 af BNP fra 2013 til 2014.

Men videnskabsminister Morten Østergaard afviser, at nedskæringen er en aktiv regeringsbeslutning. De færre forskningsmidler handler nemlig om, at prognosen for, hvad den danske forskerverden får fra EU, bliver beskåret, fordi der i 2013 var ekstraordinært mange penge til fordeling (via 'tømning' af et stort rammeprogram), og det får uddannelsesminister Morten Østergaard til at spille ud med en pessimistisk prognose for 2014. Paraplyorganisationen for uni-fagforeningerne, Akademikerne, kalder nedgangen "ærgeligt at regeringen dermed vælger at træde vande i forhold til forskningsbevillingerne i stedet for at øge ambitionsniveauet".

Taxameterløft spist op af grønthøster

På UNI-UDDANNELSESBEVILLINGERNE er det lykkedes minister Østergaard at

holde Finansministeriets sparekniv ude af sit uni-ressortområde. Og Finansminister Corydon sælger såmænd også aftalen som at "der investeres massivt i uddannelse", men det dækker over større optagelsestal og medfølgende bevillinger pr. hoved.

Rektortalsmand Jens Oddershede uddeler plusser og minusser: "Det er positivt, at regeringen har fundet penge til, at flerårsaftalen forlænges 2014-16, og at den gælder forskningsbevillinger samt taxameterforhøjelse. Det er også positivt, at der kommer flere penge til flere studerende. Men negativt bemærker vi så også, at regeringen fastholder den årlige 2 %-besparelse, som alle offentlige institutioner er underlagt. Så det bliver en udfordring for universiteterne at fastholde og udbygge kvaliteten af de forskningsbaserede uddannelser, når der kommer stadigt flere studerende, uden at bevillingerne til forskning stiger".

Men taxameter-bevillingerne falder (se graf). Oddershede nævner konsekvensen af et reelt 2 pct.s grønthøsterbesparelse, og det kalder Akademikerne "dybt bekymrende": Den "effektivitetsbesparelse" har nu kørt i så mange år, at taxameterløftet i 2009 på 5000 kr. til samfundsvidenskabelige og humanistiske uni-uddannelser faktisk er spist op i 2014 ... (se pressemeddelelse d.d.).

Magtfuld embedsmand stopper

Nu er det slut med at lytte til Jens Peter. Her lytter AUs bestyrelsesformand Michael Christiansen til ham (v. ministeroverdragelsen 3.sept. 2011). Til venstre skimtes rektorkollegiets formand Jens Oddershede og i baggrunden uddannelsesministeriets departementschef Uffe Toudal Pedersen.

”Jens Peter” eller Uni-styrelsens direktør Jens Peter Jacobsen går på pension om en måned. Han går på pension, idet hans styrelse skal fusioneres.

Han er ukendt for de menige universitetslærere, men for rektorer og højere embedsmand har han i al diskretion været den mest magtfulde ministerie-embedsmand på uni-området siden minister Helge Sander trådte til i 2001. Han var stærkt indblandet Uni-lovens principper 2003, for de detaljer var ikke Sanders værk. Og siden har han som direktør for Uni-styrelsen været den edderkop, som alle større og principielle forvaltningsbeslutninger på uni-området skulle igennem. Jens Peter har stået bag mange beslutninger og henstillinger (”hyrdebrev”). Der er taget mange beslutninger med ham for bordenden, hvor uni-repræsentanter har måttet notere, hvad ”ministeriet” dikterede.

Uni-ledelser har oplevet det sådan, at bestemte embedsmænd havde stor magt til at udfolde deres mere eller mindre personlige dagsordener, og det har i høj grad været Jens Peter, de havde i tankerne. Hans magtudfoldelse har dog været diskret, men som kilder fortalte FORSKERforum kom kemilektoren fra SDU ind ad bagdøren, rekrutteret af den gamle departementschef og Venstresympatisør Knud Larsen. Det gav Jens Peter en særlig position, som en anonym kilde har forklaret: *”Han har været med til at udtænke reformerne. Det kan godt være, at han er en svag topembedsmand, fordi han ikke er rekrutteret indefra systemet, og fordi han er usynlig, men han kender uni-verdenen bedre end nogle andre i ministeriet”.*

Uni-direktøren har med sit detailkendskab og sin målsøgning derfor været en meget nyttig embedsmand for nogle af de ministre, hvor de politiske sympatier matchede med topembedsmændenes, forklarede en anden kilde, under Helge Sanders regime 2001-11: *”Nogle gange blev der gået i detaljer, som en minister næppe har været blandet ind i. Det er jo genialt for Venstremændene Sander, at han har embedsmænd udsendt, som gør noget, som ministeren ikke selv ville være i stand til ...”* (feature om embedsmændsvælde i FORSKERforum 199/2006).

Ny fusionsstyrelse

Uni-direktørens beslutning om at lade sig pensionere er fremtvunget af, at han blev tilovers i en strukturændring i ministeriet, hvor to styrelser lægges sammen til Styrelsen for Videregående Uddannelser (tidl. Styrelsen for Videregående Uddannelse og SU samt Uni-styrelsen, hvor Jacobsen var direktøren).

”Den nye styrelse skal styrke synergien og videreudviklingen af helhedstænkning på uddannelsesområdet”, hed det i ministeriets lakoniske orientering midt i juni. Siden er der ikke kommet orientering om personsammensætningen, men FORSKERforum har fået oplyst, at direktøren for den nye styrelse bliver afdelingschef Nils Agerhus, rekrutteret fra ministeriets politiske afdeling og med en lang karriere i ministeriet bag sig. Jens Peter Jacobsen går som nævnt på pension. Det er uvist, hvor den anden styrelseschef, Inge Mærkedahl, lander.

SDU: Ny rektor udpeges i oktober

SDUs rektor Jens Oddershede gennem 12 år skal afløses af en ny pr. 1. februar 2014. Han er længst siddende rektor, og han gik såmænd fra at være medarbejdervalgt til at være bestyrelsesudpeget, jf. Uni-loven.

SDU-bestyrelsen fik 14 ansøgninger ind, som nu nærlæses. Bestyrelsesformand Lars Nørby Johansen regner med, at man ”ultimo oktober” kan udpege den nye.

Bestyrelsen har nedsat et rådgivende ansættelsesudvalg, der består af bestyrelsen og en repræsentant for akademisk råd på hvert af SDUs fem fakulteter. Udvalget skal holde samtaler med ansøgere og rådgive bestyrelsen om, hvem der er kvalificeret og hvem, der ikke er kvalificeret til stillingen. Herefter vil bestyrelsen holde anden runde samtaler.

Hvis man tager logikken bag de seneste rektorudpegninger på RUC, CBS, DTU, KU og AU er der stor sandsynlighed for, at man vælger en intern kandidat. På RUC og CBS skabte de eksternt udpegede rektorer Poul Holm og Johan Roos så meget turbulens, at de blev lusket ud af bagdøren. Kun på CBS har bestyrelsen rekrutteret en ekstern, nemlig Per Holtén-Andersen, men det var til gengæld også en rutineret herre, nemlig eks-rektor på Landbohøjskolen og eks-dekan på KU.

Og historien siger også, at bestyrelser – med eksternt erhvervsflertal – foretrækker en rektor fra de tunge videnskaber, dvs. enten fra naturvidenskab eller medicin. Et husmandstip på ny rektor er således natdekan og professor Henrik Pedersen eller medicinerdekan og professor Ole Skøtt. (Ingen af dem har deres cv tilgængeligt på SDUs hjemmeside).

En ellers meget aktiv dekan er samfundsvidenskabs Jesper Strandskov, men han har angiveligt klart markeret, at han ikke søger rektorstillingen.

Astrups centerledelse 'vaskede' skeptisk ph.d.-afhandling

Nogle siger sarkastisk, at det nye nordiske køkken består af fortællinger om ukrudt.

Den kontroversielle **professor og sukkerforsker Arne Astrup** er igen kommet i mediernes søgelys efter kritik af, at hans forskningscenter OPUS ikke er uafhængigt og kritisk, men derimod har en ledelse, som mener at forskerne skal have en positiv holdning til og markedsføre "ny nordisk mad", som er centrets forskningsfelt.

Kritikken fik særlig luft da **eks-ph.d.-stipendiat Arun Micheelsen** fortalte til videnskab.dk og POLITIKEN, at hans projekt var blevet 'vasket' af en følgegruppe, som mente at han havde for kritisk holdning til den nye nordiske mad. Ph.d.-stipendiaten var skeptisk overfor danskeres holdning og tid hertil, så han ville ikke forudse, at den madstil vil forbedre folkesundheden i fremtiden. Det smager godt, men det tager for lang tid at lave retterne, lød det blandt andet.

Sekretariatschef kan kritisere forskning sresultater

Konklusionen mødte kritik internt i forskningscentret, og videnskab.dk afslørede, at centrets interne regler betyder, at artikler, der publiceres i internationale tidsskrifter først skal gennemses og godkendes af en intern styregruppe. Normalt har en ph.d.-stipendiat og måske en vejledende styregruppe. Men i dette tilfælde bestod den af centerledelsen, som ud over Astrup m.fl. professorer også tæller celebrity-kokken Claus Meyer og centrets kommunikationsmedarbejder og såmænd også sekretariatschefen, der slet ikke har nogen videnskabelig baggrund i forskning.

Men ph.d.-stipendiaten valgte i situationen at opbløde sine konklusioner, for ikke at få problemer, men bagefter valgte han altså at gå ud med historien.

KUs ledelse har bedt den overordnet ansvarlige for centret, dekan John Renner Hansen, om en nærmere redegørelse. KU prorektor Thomas Bjørnholm siger principielt, at faglig forskning ikke må påvirkes af politiske eller økonomiske forhold.

Mistænkeliggørelse af kritiker

Kokken Claus Meyer, med erhvervsmæssige interesser i forskningstemaet, har afvist ph.d.'ens skepsis ved at kalde dennes arbejde for "studentikost" og "uden kontakt til virkeligheden". Og professor Astrup følger stilen op ved at mistænkeliggøre yngre forskere:

"I OPUS' ledelse har vi blot et ansvar for at forebygge, at der ikke kommer konklusioner ud til videnskabelige tidsskrifter og offentligheden, som ikke holder vand, samt at forebygge videnskabelig uredelighed. Det har vi taget alvorligt og må så leve med at nogle yngre forskere tager det ilde op, at vi peger fingre af dårlig forskning" (Astrups facebook-side).

Og ph.d.'en fortæller, at han er blevet forskrækket over den store turbulens, sagen har skabt, og at han frygter, at det vil få kritiske forskere til at holde sig tilbage med selvcensur. Han ville nok ikke have fortalt om forløbet i offentligheden med det, han er udsat for:

"Jeg må indrømme, at hvis jeg var ph.d.-studerende i OPUS-projektet nu og havde fundet frem til resultater, som ikke kunne ses som værende i forlængelse af OPUS' formål – at øge folkesundheden gennem Ny Nordisk Hverdagsmad – så ville jeg efter denne debat være meget tilbageholdende med at offentliggøre dem", efterrationaliserer Arun Micheelsen (videnskab.dk 28.august).

Studieleder:

Dimittendledigheden

Masser af kloge dagpengemodtagere. Det kan blive en umiddelbar konsekvens af den massive vækst af studerende, universiteterne i disse år oplever. For lige som optagstallene tordner i vejret, så er dimittendledigheden steget bekymrende.

De seneste tal fra AC viser, at ledigheden for organiserede dimittender i forhold til sidste år er steget fra 29,5 til 32,1 procent. Værst ser det ud pt. for DJØF'erne med 35,7 procent, som er arbejdsløsheden et år efter, at uddannelsen er fuldendt. (Men også ingeniører er arbejdsløse med en ledighed på 32,6.. For magistre er procenten "kun" 27,9).

I det lys virker det påfaldende, når arbejdsløshedsramte uddannelser skruer yderligere op for optagstallet. Som for eksempel sociologi-uddannelsen på AAU, der i år har øget optagstallet siden sidste år fra 225 til 236. Tal fra 2012 viser, at sociologerne er den uddannelsesgruppe i DJØF, der har størst ledighed.

Det hænger dårligt sammen, erkender studieleder Trond Belko Klausen. Han frygter, at en del af uddannelsens kandidater vil få svært ved at finde fagrelevante jobs.

"På studiet så vi meget gerne en adgangsbegrænsning, for vi tror simpelthen, at der er et max-antal for, hvor mange sociologer man har brug for. Vi synes, vi optager for mange, og det har vi syntes i nogle år," siger han.

AAU-studieleder: Mætningspunktet er nået

Det store optag er en konsekvens af AAUs politik om ikke at have adgangsbegrænsninger på uddannelserne. Sociologi er et populært studie, og det afspejler sig direkte i optaget. Men stod det til studienævnet blev optaget begrænset.

"Det er både med tanke på arbejdsmarkedet, men det handler også om praktiske problemer omkring plads og mandskab. Vi synes, det er en sympatisk indstilling hos rektor, at man gerne vil give mange en uddannelse. Men hos os har vi altså nået et mætningspunkt, og det gjorde vi allerede for et stykke tid siden," siger studielederen.

Vi uddanner folk til arbejdsløshed

... på Djøf-området er høj. Alligevel skruer flere uddannelser optaget i vejret. Nogle mere frivilligt end andre

Studieledelsen har forsøgt at påvirke rektor til at tillade en adgangsbegrænsning, men uden held: ”Ledelsens udmelding har været, at man gerne vil give så mange som muligt chancen for at tage uddannelsen. Og med hensyn til den arbejdsmarkeds-mæssige dimensionering, så siger ledelsen, at det er noget, ministeriet skal tage sig af. Så vi ser ikke ud til at få nogen begrænsning.”

Dårlig tid til aftagerkontakt

På nogle studier – for eksempel visse humanistiske fag på KU – har man arbejdet med at erhvervsrette uddannelsen for at forbedre kandidaternes jobmuligheder. Her kan være et potentiale, vurderer Trond Belko Klausen. Han har bare dårligt tid.

“

På studiet så vi meget gerne en adgangsbegrænsning, for vi tror simpelthen, at der er et max-antal for, hvor mange sociologer man har brug for. Vi synes, vi optager for mange, og det har vi syntes i nogle år.

Trond Belko Klausen

”Når vi får et så stort optag, som vi har gjort de seneste tre år, er vi nødt til at bruge alle ressourcer på undervisning. Det bliver naturligvis på bekostning af forskningen. Men det indebærer også, at for eksempel kontakt til aftagere bliver nedprioriteret. Selv de af os, som er frikøbt fra undervisning netop for at varetage administrative opgaver, bliver nødt til at undervise for at få kabalen til at gå op,” fortæller han.

Men under alle omstændigheder tror han ikke, det vil ændre på, at AAU pt. uddanner flere sociologer, end der er brug for.

”Vi vurderer kontinuerligt internt, hvad vi kan gøre for at forbedre vores synlighed. Men vi tror, at uanset hvor godt vi kan gøre det med at informere om vores kandidaters kompetencer, så er vi ved et mætningspunkt,” siger Trond Belko Klausen.

SDU: Ingen ledighed i Region Syd

SDU har også en samfundsvidenskabelig uddannelse, der har valgt at skrue op for indtaget. SDU-statskundskab i år optager 84 mod 70 sidste år. I modsætning til på AAU er det dog ikke på grund af et pålæg oppefra. Studieleder Johannes Michelsen vurderer simpelthen, at der er brug for kandidaterne.

”Lige præcis de kandidater, der kommer fra vores institut, oplever ikke så stor arbejdsløshed. Det tror jeg hænger sammen med, at vi ligger, som vi gør. Der er faktisk mangel på statskundskabsfolk i Region Syd. Det er jo ikke sådan, at vores kandidater kun bliver ansat her, men vi kan konstatere, at de kandidater, vi producerer, har fin afsætning,” siger han.

Ledighedsituationen er en af de ting, der bliver vurderet på, når optaget på Statskundskab bliver fastlagt. Men på baggrund af en undersøgelse blandt alumnerne kan Michelsen altså konstatere, det ikke er samfundsfagskandidaterne fra SDU, der trækker ledigheden op, selvom det er betydeligt lettere at komme ind her end den tilsvarende uddannelse på AU og KU.

”Tja, det eneste, der er evidens for omkring gymnasiekarakterer er, at hvis du havde over 8 efter den gamle skala, gik det dig bedre, end hvis du havde mindre,” lyder Michelsens kommentar til det.

CBS: Skepsis over for styring via ledighedstal

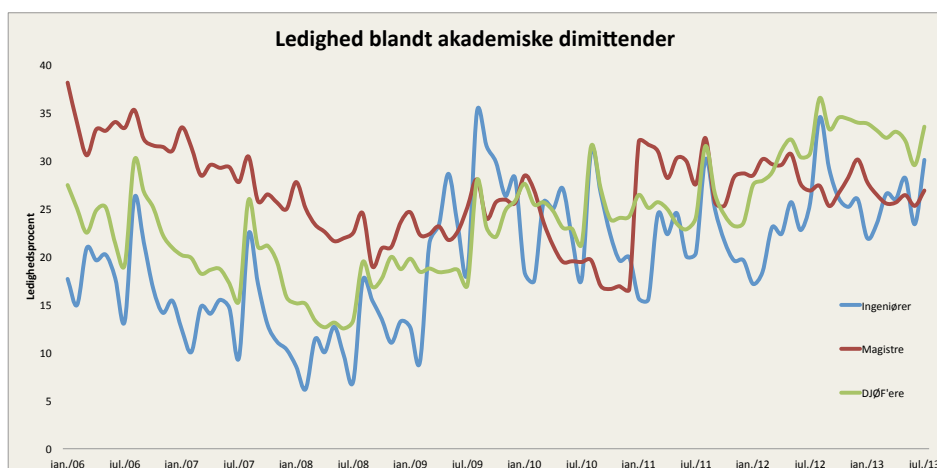
Heller ikke for Handelshøjskolekandidater ser ledighedstallene gode ud i øjeblikket. Alligevel har CBS skruet op for optaget siden sidste år, blandt andet på uddannelsen Business Administration and Service Management, der går fra 100 til 179 optagne.

De aktuelle ledighedsstatistikker er imidlertid ikke noget, uddannelsesdekan Jan Molin lader sig gå på af: ”Ingen – selv de bedste folk i finansministeriet – kan sige, hvad der er brug for om seks år. Så hele den styringstanke, der dominerer debatten om optaget, synes jeg er tvivlsom. Al historie viser, at man ikke kan styre.”

Han forklarer, at man på CBS forsøger at lave en ”kontrolleret vækst” – hvor man sammenholder fysiske ressourcer, underviserressourcer og det man ved om behovet på arbejdsmarkedet og de studerendes præferencer.

”I forhold til bacheloruddannelsen Service Management så ser vi sådan på det, at servicesektoren er en af de underbetonede industrier, der får utrolig lidt opmærksomhed. Der mener vi, vi bør opruste som universitet, og vi tror ikke at vi her er på vej til at uddanne til ledighed.”

lah

Studenter: AAU og SDU nu næsten som KU og AU

Studenterdemografi er under forandring. Men vækststrategier kan give bagslag, vurderer eks-reaktor

For fjerde år i træk kunne Uddannelsesministeriet melde om rekordoptag, da årets "høst" af optagne studerende i slutningen af juli blev opgjort. De 29.249 optagne på bacheloruddannelser er en vækst på fem procent fra året før og en vækst på på 38 procent siden 2009.

Men væksten fordeler sig ikke jævnt mellem landets universiteter. Det er først og fremmest i provinsen, at studietoget buldrer derudad. Aalborg Universitet og Syddansk Universitet er i nævnte rækkefølge de klare topscorere målt i optagstigning såvel i år som de seneste fire år. Siden 2009 har AAU således mere end fordoblet sit optagstal, og siden sidste år har tallet fået endnu et nøk opad med små 16 procent. SDU har en lignende væksthistorie, men kan med sin 8 procents stigning siden sidste år dog ikke helt følge sin jyske fætter.

Resultatet er, at de to provinsuniversiteter har spist sig godt og grundigt ind på København og Aarhus Universitet, som traditionelt har domineret billedet på alle fronter. Målt på optag er AAU og SDU med henholdsvis 16 og 17 procent af det samlede universitetsoptag godt på vej til at kunne måle sig med AU og KU, der sidder på 23 og 24 procent.

“

Det kan blive en dårlig forretning, hvis ikke de består eksamenerne

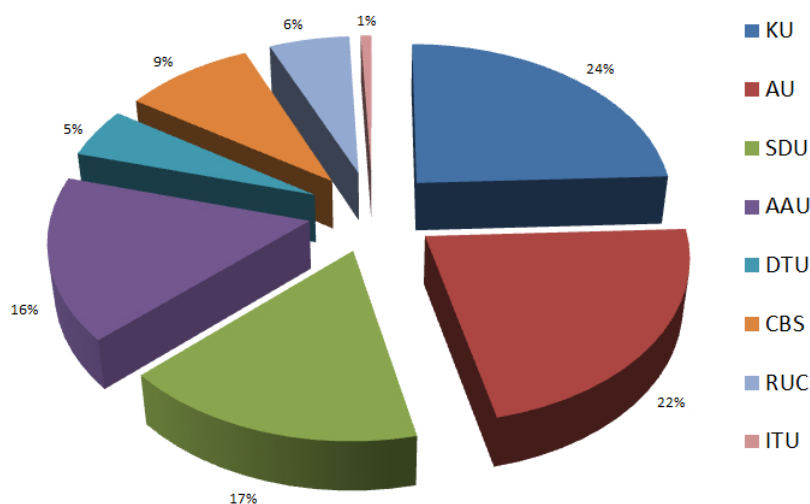
Eks-reaktor Henrik Toft

Eks-reaktor: Vækststrategier kan blive dårlig forretning

For tidligere RUC-reaktor Henrik Toft, der i dag er lektor i geografi, er det helt tydeligt, at universiteterne har forskellige strategier, og at væksten er i højsædet på AAU og SDU.

"Vær opmærksom på, at der på AAU og SDU er masser af studier med fri adgang. Det er ikke tilfældet på KU og AU. Så der er helt klart tale om vækststrategier. Men det er der også fornuft i. Det er jo en vækst, der bliver efterspurgt. De løser en uddannelsesopgave, som mange gerne vil have, de løser," siger Henrik Toft med henvisning til regeringens målsætninger om, at 25 procent af en ungdomsårgang skal gennemføre en lang videregående uddannelse.

Andel af optag 2013

I erhvervslivet er vækststrategier en økonomisk satsning, der gerne skulle give payback på bundlinjen. Det samme kan være tilfældet i uddannelsesverdenen. Men der er ingen garantier:

"Det kan blive en dårlig forretning, hvis ikke de består eksamenerne. Og hvis du sammenligner med et fag som for eksempel Statskundskab på KU, så har de jo en stor gennemførelse, fordi det kræver et tårnhøjt snit at komme ind," siger Henrik Toft med henvisning til det frie optag, der er på næsten alle AAU-uddannelser.

AAU-campus' udfordring: Københavnerstuderende

Toft konstaterer, at AAU generelt er dygtige til at få de studerende gennem studierne på trods af de frie optag. Men i hans øjne står de foran en ny udfordring med den kraftigt ekspanderende københavner-campus. At fastholde studerende i København kan nemlig vise sig at være en sværere opgave, end det er i Aalborg, vurderer Toft.

"Der er stor forskel på approachen hos de studerende. Københavnerne er typisk studerende, der stille væsentlige krav til studierne, men som også tillader sig at bruge studietiden på andre oplevelser. Der er flere tilbud, og de har måske også flere penge at gøre godt med. Jeg vil sige, at det er en større udfordring. Men vi får se," siger Henrik Toft.

AAU: Også fin gennemførelse på Københavner-campus

Henrik Tofts skepsis over for AAU-studenters motivation og gennemførelse afvises af en studienævnformand på AAU. På AAU's Institut for Kommunikation har man uddannelsen Humanistisk Informatik både i Aalborg og København. Her har man netop fået første københavnerhold ud som kandidater.

"Trenden er, at Aalborg og København ligger meget tæt målt på både frafald og gennemførelse. København ligger lidt over Aalborg på karaktergennemsnittet, hvilket sikkert skal ses i sammenhæng med adgangsbegrænsningen i København. Om de studerende så er forskellige på andre parametre er meget svært at vurdere. Min egen oplevelse ved eksamination og censur på tværs er, at de studerende fagligt set ligner hinanden meget," fortæller lektor og studienævnformand Tom Nyvang.

Han tilføjer dog, at det første københavnerhold var ganske lille, og at sammenligningsgrundlaget derfor stadig er spinkelt. Det kan også indgå som et særligt element, at kommunikationsuddannelsen tiltrækker nogle af de bedre studerende, fordi der er adgangsbegrænsning på studiet både i Aalborg og København, hvilket er usædvanligt for uddannelser på AAU, der efter ledelsens ønske har frit optag af de fleste steder.

lah

Studerende vælger beliggenhed

De studerende strømmer uhindret til AAU, og et kan på sigt give konkurrenceproblemer for især RUC.

Aalborg Universitets københavnercampus har voldsom tiltrækningskraft, som kan blive et problem for især RUC

Når der tales om boligpriser taler ejendomsmæglere om beliggenhed, men det gør sig også gældende for studenters valg af studiested, vurderer **tidligere RUC-rector Henrik Toft**:

”AAU har jo haft det problem, at flere af deres studerende i løbet af studierne er rejst til København. Enten har de skiftet studie eller også kørt det som distancestudie. Så når AAU rykker til København, er det både for at skabe en ny rekrutteringsbase, men også for at sikre et levende universitet med godt studiemiljø,” siger han.

Set på studenteroptaget campus for campus er der ingen tvivl om, hvor væksten er størst: Aalborg Universitets københavnerafdeling optager i år næsten 30 procent flere studerende end sidste år. Her er mange attraktive binstregsuddannelser. Crossoveruddannelser som Medialogy, Teknoantropologi samt civilingeniøruddannelser i bæredygtigt design og IT, Communication og New Media er noget af det, som storhitter. Ligesom uddannelsen Humanistisk Informatik, der som en af de helt få AAU-uddannelser har fået ledelsens tilladelse til at stå fast

på sidste års årgangsstørrelse på 125. Ellers kunne de formentlig have lukket dobbelt så mange ind.

Muligt problem: Sammenfald i uddannelsestilbud

Med sin tværfaglige uddannelsesprofil er AAUs københavnercampus en konkurrent for de lokale uni'er. Men måske især for RUC, der med sin projekt- og gruppearbejdsform har meget til fælles med AAU. Forskellen er bare, at AAU nu ligger få kilometer fra Rådhuspladsen. RUC ligger, hvor det altid har gjort – på Marbjerg Mark.

Sammenligner man optagstallene for de to campusser, er RUCs optagsfremgang på 1,4 procent ganske beskedne, og ser man på søgningen, har RUC faktisk oplevet en tilbagegang på fem procent, hvilket står i skærende kontrast til AAU-KBH.

Henrik Toft erkender, at der siver studerende fra RUC til AAU på den konto. Men han anser det endnu ikke for et decideret problem: ”Det er oplagt, at der er nogle sammenfald for eksempel på planlæggeruddannelserne. Men foreløbig er vi ved at drukne i dygtige studerende, så det er pt. ikke et problem.

Forskningsbevilling påvirket af studentertal

Selvom AAU og SDU på uddannelsessiden kommer til at fylde stadig mere i landskabet, så tror RUCs eks-rector Henrik Toft umiddelbart ikke, at studentertal vil flytte på forskningsbevillingsnøglen mellem uni'erne.

”Umiddelbart burde det jo have en betydning for forskningsomfanget, når studentertallet vokser. Ellers vil det jo knibe med at kunne levere forskningsbaseret undervisning på steder med de dårligste forskningsbevillinger. Men effekten er altid meget stærkt forsinket,” lyder hans erfaring, der henviser til en årelang tvist om fordelingen af forskningsmidler mellem universiteterne. Traditionelt har de gamle uni'er nemlig haft langt bedre forskningsbevillinger. Og spørgsmålet splitter Rektorforeningen midt over, idet de store universiteter gerne vil holde fast i den gamle fordelingsnøgle, mens universiteterne som CBS, RUC og til dels AAU gerne så en ny fordeling, der blandt andet baserer sig mere på antallet af studerende. Så sent som i foråret var CBS' rektor Per Holten Andersen ude og forsøge at rejse diskussionen igen, uden det dog fik parterne til at rykke sig (se **FORSKERforums forside 262: Danmarks fattigste uni'...**)

Eks-RUC-rector Henrik Toft: ”Vi har diskuteret det i årevis, uden at der er sket noget. På sigt vil jeg regne med, at man ikke kan have universiteter med meget store forskelle i den procent af indkomsten, der stammer fra forskning. Men på kort sigt er jeg ikke optimistisk om, at der vil ske nogle ændringer, så det udligner sig”.

lah

lah

Lektor emeritus vil ikke

FORSKERforums retsreporter sad med, da tidligere KU-ektor Niels Harrit, kendt for sine 9/11-konspirationsteorier, fik afviklet sin in

Gak og gal? Eller miskendt og genial?

Den klassiske dualisme er ofte bragt i spil i forbindelse med videnskabsmænd, og nu blev spørgsmålet ligefrem gjort til et tema ved Københavns Byret.

Videnskabsmanden er **Niels Harrit, kemiker og lektor emeritus** på KUs Kemisk Institut. Respekteret kollega, forsker og underviser gennem mange år. Men de seneste år er der en gren af Niels Harrits forskning, som har fået brynene til at rynke sig og øjnene til at søge til himmels blandt kollegerne. Niels Harrit har nemlig sat sig for at kaste lys over nogle i hans øjne ubesvarede spørgsmål vedrørende 9/11-angrebet mod World Trade Center.

Eller måske skulle man hellere skrive: det som officielt udlægges som 'et angreb

på World Trade Center'. Niels Harrit tvivler nemlig stærkt på den almindelige antagelse om, at det var El Qaeda og de to kaprede Boeing 747-fly, der forårsagede sammenstyrtningen på Twin Towers. Han mistænker derimod kræfter i USA selv for at have iværksat sammenstyrtningen.

"Jeg er videnskabsmand"

9/11-benægtelsen fik i 2012 journalisten Søren Willemoes til i en klumme at kalde Niels Harrit for en tosse. Citat: **"Niels Harrit og de andre tosser i 9/11-skeptikermiljøet"**.

Og det er den sætning, der ligger til grund for retsmødet, da FORSKERforums retsreporter tager plads i Københavns Byret. Niels Harrit vil nemlig ikke finde sig i at blive kaldt en tosse.

"Jeg bliver beskyldt for videnskabelig uredelighed – det garneres med skældsord som tosse. Det er måske passende, hvis man er politiker, men jeg er videnskabsmand, og i de kredse giver man sig ikke af med den slags," bemærker Niels Harrit i sin indledende bemærkning.

Lægmand på juridisk udebane

Som journalist skal man jo være sig ved at kalde folk for 'tossere' eller andre nedladende udtryk, så lad os nøjes med at konstatere, at retsmødet for Niels Harrits vedkommende fik en mindre heldig start. Harrit mødte nemlig op i byretten uden en advokat. Advokaten var angiveligt sprunget fra, og Niels Harrit havde så valgt at føre sagen på egen hånd.

Og selvom Harrit kan fysikkens love på fingrene og mestrer akademisk sprogbrug, er han trods alt kun lægmand i forhold til retsplejeloven, juridisk terminologi og almindelig retspraksis. Allerede da han indledningsvis blev bedt om at nedlægge sin påstand – sin anklage og ønske til rettens dom – kom den tidligere kemilektor i problemer. Harrits læste sin indledende påstand op, og den var såmænd formuleret i nydeligste kancellistil. Men juridisk var den ikke korrekt, hvilket både forsvareren og dommeren konstaterede.

Løsningen blev den lettere absurde, at journalist Willemoes' advokat måtte hjælpe Harrit med at nå frem til en korrekt procedure. Ikke den bedste begyndelse for en mand, der var gået i retten for at få slået fast ved dom, at han i hvert fald ikke er tosset, og som måske forventede på forhånd at have

en vis intellektuel "overhånd" i forhold til modparten.

Harrit som amatør på jura og retsprocedure kom til at præge afviklingen. Den kvindelige dommer valgte at indtage rollen som tålmodig, men også lettere sarkastisk tutor over for Niels Harrits ageren i retssalen:

"Vi tager tingene en ad gangen ... sådan er det jo med udfordringer," som hun tørt konstaterede allerede efter kort tid.

Men alt andet lige, så kom Harrit her bagud med mindst 1-0, for jurister sætter pris på, at lægmænd respekterer deres sprog og spilleregler.

Forsvarer: Det handler om journalistisk frisprog

Det fremgik hurtigt, at Harrit og journalistens forsvarer kom med vidt forskellige forestillinger og strategier for, hvad der skulle foregå og diskuteres.

Forsvarsadvokaten gjorde meget hurtigt klart, at man ikke ønskede at diskutere hvorvidt Niels Harrits teorier om årsagerne til WTC-bygningernes kollaps er korrekte. Sagen skulle ikke handle om 9/11-videnskab, men om hvorvidt 'det journalistiske frisprog' tillader en holdningstilkendegivelse om nogle, der har så afvigende holdninger, at det er tosset.

"Var sætningen ment som en psykisk diagnose af Niels Harrit?" spurgte forsvareren sin klient Søren Willemoes, og det var det bestemt ikke, erklærede journalisten. Det var udtryk, for at Harrit i hans øjne repræsenterer "en tosset organisation", hvis syn på 9/11-katastrofen ikke møder anerkendelse inden for forskningsverdenen.

Forsvareren fremviste en artikel, hvor en af Harrits tidligere kolleger på Institut for Kemi – professor Per Hedegård - kaldte Harrits teorier for "det rene gak".

Hertil lød Harrits forklaring på gakkarakteristikken: *"Jeg henviste selv journalisten (Kjeld Hybel) til Per Hedegård for at få modspil i artiklen, og Hedegaard fortalte bagefter, hvordan Hybel havde presset ham til at sige alt muligt"*.

Harrit: Det handler om videnskab

Netop lødigheden og videnskabeligheden bag sine 9/11-teorier var det, den tidligere

Niels Harrit: Privatforsker med KU-fortid

Kandidateksamen i kemi i 1971. Ph.D. i mekanisk fotokemi 1975. Har igennem hele sin karriere været tilknyttet KU. I 2011 gik han på pension som lektor på Institut for Kemi, men har stadig en emeritus-ordning.

Niels Harrit er også amatørmusiker, og er fx musikeren bag sax-soloen i Gasolin-nummeret 'Derudaf'.

Mikael Bols, leder på Kemisk Institut, siger om Niels Harrit, at han i sit mangeårige virke på instituttet var en dygtig forsker og underviser. At Harrit i de senere år kastede sig over 9/11-temaet betragtede Bols som forskerens frie ret til at vælge forskningsemne, men institutlederen var ikke desto mindre bekymret for, i hvilket omfang det kunne skade instituttets renommé. Også rektoratet viste interesse og bad Bols skrive en redegørelse for Harrits virke omkring 9/11. Mikael Bols lavede derfor den aftale med Niels Harrit og dekanen, at Harrit gerne måtte benævne sig lektor emeritus fra KU, men ikke måtte nævne sin tilknytning til Kemisk Institut.

e kaldes 'tosse'

iriesag mod journalist

kemilektor var kommet for at fremlægge. Harrits strategi var tydeligvis at udstille journalist Willemoes' manglende evne til at modbevise teorierne. Kan teorierne ikke modbevises, vil prædikatet 'tosse' følgelig være ubevist og ubeføjet. God deduktiv logik for en naturvidenskabsmand.

"Har du læst denne artikel?" spurgte Niels Harrit, da han fik lov at afhøre journalisten, mens han viftede med paper'et med den videnskabelige artikel, som han var medforfatter på sammen med ni andre, og som de havde fået udgivet i The Open Chemical Physics Journal.

Journalisten havde læst artiklen, men han mente ikke, det kan fastslås, at det støv, som ifølge Harrits analyser indeholder rester af termit – det særlige stof der på grund af sin ekstremt høje brandtemperatur kan få stål til at smelte – rent faktisk stammer fra sammenstyrtningen af World Trade Center.

"Vil du se noget støv fra tårnene

"Vil du se noget støv fra WTC," udbrød Niels Harrit, der tydeligvis havde ventet på dette øjeblik. Han gik hen til sit bord og tog en lille plastikpose.

"Jeg vil nu med rettens tilladelse foretage en videnskabelig demonstration," fortsatte han, men længere kom han ikke.

Alle fysiske beviser skulle nemlig være registreret som bilag fire uger inden retsmødet, og dommeren ville ikke tillade, at Niels Harrit pludselig begyndte at inddrage nyt bevismateriale.

Den irriterede tydeligvis den pensionerede lektor.

"Han sidder og taler usandt, og jeg har beviset på det lige her," appellerede Harrit forgæves.

"Det må du så overveje, om du efterfølgende vil gøre noget ved," konstaterede dommeren tørt uden at fortrække en mine.

Moderne kætter

"Ordet 'tosse' er ikke en sigtelse. Det er en meningstilkendegivelse. Og Harrit må tåle den slags sprogbrug, når han selv ihærdigt kaster sig ud i den offentlige debat," sagde forsvareren i sin afsluttende procedure.

Så enkel er sagen imidlertid ikke i Harrits øjne. Han føler sig beklippet på sin faglighed og redelighed, og den slags tager man meget alvorligt i videnskabelige kredse, som han sagde i sin procedure. Han fortalte om første gang, han blev opmærksom på de ubesvarede spørgsmål omkring WTC.

"På det tidspunkt besluttede jeg, at det var payback-time. Tid til at føre min videnskabelige indsigt tilbage som indspark i den offentlige debat. Og Weekendavisen valgte at skyde budbringeren i stedet for at høre, hvad han siger."

Nok er Harrit ikke stærk i juridiske termer og omgangsform, men så har han til gengæld sans for narrativ symbolisme. Han afsluttede sin procedure med at referere til Galileo Galilei, der i begyndelsen af 1600-tallet blev erklæret som kætter af Inkquisitionen, da han fremsatte sin teori om, at jorden drejer om solen. Gal eller genial i eftertiden?

Byrettens dom falder 13. september.

9/11-skeptikerne om det tredje tårn

Kemiker Niels Harrit teorier om World Trade Centers sammenstyrtning handler om, at World Trade Center ikke kun bestod af de to tvillingetårne, men var et kompleks af flere bygninger. Herunder også den såkaldte WTC 7, som godt nok virkede undseelig ved siden af dens to storebrødre, men ikke desto mindre var en skyskraber på 190 meter.

Bygning 7 kollapsede ikke samtidig med de to andre, men ud på eftermiddagen lokal tid. Ifølge Harrits egen forklaring begyndte hans skepsis mod de officielle forklaringer, da han flere år efter angrebet blev opmærksom på det tredje tårn. Han undrede sig over, at bygningen overhovedet kollapsede, da det ikke blev ramt af et fly. I sine undersøgelser konstaterer han bl.a. ud fra en videooptagelse, at WTC 7 styrter sammen dels med stor accelerationshastighed dels i et samlet, lodret kollaps. Begge dele mener han strider imod den naturlige reaktion for en stålkonstruktion. Den officielle rapport om bygning 7 blev udarbejdet af National Institute of Standards – det amerikanske svar på teknologisk institut – og konkluderede, at det var ukontrollerede brande, der forårsagede kollapsedet. Dette bestrider Harrit også, da han mener, at almindelig brand ikke vil kunne få stålet til at bryde sammen.

I 2009 var Harrit så en af ni forfattere til en peer-reviewed artikel i tidsskriftet The Open Chemical Physics Journal, hvor man peger på spor af nanotermit, et specialfremstillet stof, der kan udvikle enorm varme og være decideret eksplosivt.

Fundet af nanotermit kan indikere, at bygningerne i forvejen er blevet armeret med det eksplosive stof, og at det således kan være en terroraktion, som USA af politiske grunde har iværksat mod egne borgere og ejendom.

Artiklen fik i øvrigt et efterspil på tidsskriftet, idet chefredaktøren Marie-Paule Pileni valgte at trække sig, fordi forlaget havde optaget artiklen uden hendes vidende.

Niels Harrit deler sin 9/11-skepsis og teorier om alternative forklaringer med en lang række mennesker i hele verden. Blandt andet har foreningen Architects and Engineers for 9/11 Truth næsten 2000 medlemmer. Deres mærkesag er krav om en ny, uvildig undersøgelse af WTC-bygningernes kollaps.

lah

Arbejdsgiverne vil have kin

Magtanalyse: Ansatte og deres fagforeninger opfører sig defensivt i modsætning til velforberejede arbejdsgivere. I er hoppet på 'krise

”I snorksover! Har I ikke set signalerne: Arbejdsgiverne vil have jer til at opføre jer som synkronsvømmere fra Kina! For at få redskaberne til det, vil Finansministeriet og Moderniseringsstyrelsen af med centrale aftaler og forhandlinger og individualisere flere arbejdsrelationer og dernæst standardisere arbejdet. De vil modarbejde, at I lokalt kan indgå faste og bindende aftaler med jeres arbejdsgiver om fx arbejdstid o.a. Bagved ligger - hvad de seneste OK-forhandlinger med folkeskolelærerne eksemplarisk viste - at ledelsesmagt og -styring er målet. Hvis I som fagforeningsfolk forstår den bevægelse, burde I forberede modtræk. Men det kan jeg ikke se signaler på ...”

Sådan lød **arbejdsmarkedsforsker og professor Henning Jørgensens** kyniske og provokerende analyse, da han holdt oplæg på bestyrelsen for DMs uni-lærere og forskeres augustseminar. Hans analyse handlede om magtforholdene mellem AC-arbejdsgiverne og fagforeningerne, og han var ikke imponeret over B-siden:

”OK-forhandlingerne afslørede, at B-siden reelt ikke havde forberedt et effektivt modspil til arbejdsgivernes diktat til det almindelige ok-resultat (reguleringsordninger) og heller ikke på årets indsatsområde (folkeskolelærerne). Det burde få jeres advarselslamper til at lyse, så I næste gang ikke bare reaktivt afventer arbejdsgivernes udspil, men at I faktisk allerede nu i efteråret og foråret 2014 får mobiliseret modspil til arbejdsgivernes kommende forsøg på at regulere jeres arbejdsvilkår”.

Uni-læreres arbejdstidsdisponering?

”Som arbejdsmarkedsforsker kan jeg uden videre konstatere ud fra de seneste OK-forhandlinger, at statens arbejdsgivere – Finansministeriet og Moderniseringsstyrelsen – er i offensiven. De var velforberejede, ultimative og havde en køreplan. Ved tidligere OK-forhandlinger var det sygeplejerskerne og pædagogerne, som holdt for. Nu var det lærerne, som blev pålagt nye arbejdstidsregler og udvidet lederstyring. Og jeg kan garantere jer, at arbejdsgiverne netop nu arbejder intenst og detaljeret for, hvem der skal holde for næste gang – og det kunne nemt blive uni-lærere og forskere ...”, sagde han.

”Den danske model for arbejdsmarkedet, hvor A- og B-siden laver aftaler (og hvor let fyringsadgang kompenseres af god arbejdsløshedsunderstøttelse) er jo undermineret,

når staten griber direkte ind i forhandlinger. Og modellen vil komme yderligere under pres”.

Det var dog ikke muligt at lokke Henning Jørgensen til at give konkrete bud på, hvad arbejdsgiverne pønser på:

”Det tør jeg ikke spå om. Men hør her: Det fremgår af Moderniseringsstyrelsens resultatkontrakt, at embedsmændene skal spare 12 mia. kr. inden 2020 og bruge OK som led i budgetpolitikken. Men det er da nærliggende, at uni-læreres arbejdstid og lønformer vælges som et særligt tema af arbejdsgiverne, for uni-læreres ’selvdisponering’ er jo en enestående frihed i arbejdet. Uni-lærere vil sige, at den er nødvendig, men det er langt fra indlysende for andre...”.

Men andre områder kan være afskaffelse af automatiske reguleringsordninger, nye incitamentsmodeller, andre registreringer og afregninger for overarbejde, slut med 29 minutters betalt frokost, ændrede afskedigelseskriterier, væk med sjette ferieuge el.lign., oplyste han.

Det er da nærliggende, at uni-læreres arbejdstid og lønformer vælges som et særligt tema af arbejdsgiverne, for uni-læreres ’selvdisponering’ er jo en enestående frihed i arbejdet

I er hoppet på krisensnak

Den del af professorens og arbejdsmarkedsforskerens analyse, som forsamlingen nok var mest uenig i, var Henning Jørgensens analyse af den danske økonomis status, som er på kollisionskurs med den offentlige konsensus:

”Nationaløkonomer og politikere fortæller historien om, at den danske økonomi er basalt truet. Det er den ikke; nationalregnskabet er kernesundt. Arbejdsløsheden er et momentant problem, men det truer ikke den økonomiske konsensus. Heller ikke overførselsindkomster stiger; de falder procentuelt i forhold til BNP. Og beskatning af pensionsmilliarder vil fremover forgyldte statskassen. Samtidig er der ro på arbejdsmarkedet; det danske samfund er præget af høj social tillid i forhold til Sydeuropa eller korruption i den tredje verden. Derfor står de skandinaviske lande godt i globaliseringen”.

Derimod kan ’forgubning’ blive et problem, nemlig at befolkningen bliver ældre og ældre, og færre unge kommer til: ”Men det er til vidensmedarbejdes og akademikers

fordel; der bliver brug for flere af jer, for dansk værdiskabelse sker i stigende grad i viden og ikke i produktion”, lød hans analyse i kort udlægning.

”Vi får også tudet ørerne fulde om, at erhvervslivets vilkår og industriproduktion er det globale konkurrenceparameter, og at vi står dårligt. Men erhvervslivet er for det første ikke lig med ’samfundet’. For det andet er den danske styrke ikke snævert industriproduktion og dimser, derimod viden og service – hvor vi faktisk klarer os rigtig godt. Betalingsbalancen har et rekordstort overskud hvert år. Al den snak om Kina og udflugning af arbejdspladser er momentan, hvis vi fastholder satsning på viden som ressource, er det ikke problemet om 5-10 år, for der kan Danmark godt konkurrere”.

Kriseforklaringer bruges til indførelse af management

”Jeres problem er, at I og jeres organisationer køber andres kriseforklaringer og dermed også lader ’krise-løsninger’ diktere. Det førte til, at den seneste overenskomst blev et historisk dårligt resultat, dvs. ekstremt små lønstigninger og forbedringer. Forløbet var orkestreret og styret af arbejdsgiverne. Og hvad angår perspektivet for universitetslærere og forskere, så viste disciplineringen af lærerne, at en mere kollektiv model med medindflydelse på arbejdspladsen skal erstattes af en ledelsesmodel. Arbejdsgivernes ret til at lede og fordele arbejdet skal

nesiske synkronsvømmere

e- og management-snak'. Hvis I ikke finder på modtræk, mister I troværdighed hos jeres menige medlemmer

skærpes. USA's liberale arbejdsmarked – en 'fagforeningsfri zone uden faste aftaler' – er formodentlig et forbillede for ledende embedsmænd og en del politikere”.

I praksis bruges krisefortællingen til at diktere løsningsmodeller:

”Det bliver djøf'iseret teknokratmodeller med new-public-management, hvor der skal indføres 'accountability' og 'value-for-money' med kontraktstyring, management, manualer, dokumentation, resultatstyring osv.”, sagde han.

'Pleasing' belønnes ikke

”Og problemet er, at systemet lægger op til 'pleasing', dvs. at vi prøver at opfylde, hvad systemet kræver af os. Men vi, som arbejder i videnssektoren, ved jo godt som fagprofessionelle, at alle disse management- og styringsformer ikke virker i vores sektor, for her er det kreativitet og ikke styret viden, som er kerneressourcen. Vi ved også, at disse managementformer nedsætter kreativiteten og arbejdsglæden. Alligevel protesterer vi ikke over den udvikling – heller ikke i fagforeningsregi”.

I sidebemærkninger fik han også analyseret magtspillet mellem meget magtfulde embedsmænd og politikere. ”I dag styrer embedssystemet enormt, kunne man se af Moderniseringsstyrelsens indflydelse på OK-forhandlingerne 2013. Og politisk får b-siden ikke noget ud af at 'please' systemet. Det handler om simpel magt. Vil I agere som interessegruppe, skal I bruge jeres

kommunikative og organisatoriske magtmidler. Vejen til magt går gennem politikerkontakter. De skal presses og aftvinges svar og løfter, for moderne politik formes gennem alliancedannelser – og signaler herfra er embedsmændene nødt til at lytte til”.

Politisk får b-siden ikke noget ud af at 'please' systemet. Det handler om simpel magt. Vil I agere som interessegruppe, skal I bruge jeres kommunikative og organisatoriske magtmidler. Vejen til magt går gennem politikerkontakter.

Kritik af fagforeningernes ledelser

”Jeres fagforeningsledelser har helt accepteret kriseforklaringen. De giver ikke noget modsvar, men er kun reaktive. Hvad betaler I sekretariatene for, hvis de ikke kan levere analysearbejde, som giver arbejdsgiverne og neo-liberalistiske økonomer reelt modsvar?”

”De seneste OK-forhandlinger viste, at arbejdsgiverne er velforberedte og ultimative og arbejder efter en strategi og køreplan. Jeres fagforeninger lider af 'høflighedsbetændelse' – modparten griner vel næsten af jeres modspil. Ledelserne i fagforeningerne tænker ikke ud af klokken, for de er indviklede i de givne spilleregler og magtforhold. I den forstand er det ikke forkert, når nogle fagforeninger omtales som juletræsforeninger ...”

”Der er et kæmpe potentiale for

akademikerfagforeningerne til at give modspil til arbejdsgiverne. Menige uni-ansatte vil sætte pris på en klar interessermarkering! Hvis den ikke kommer, mister fagforeningerne troværdighed. Man må melde klart ud, når der er noget, man er absolut imod (fx afskaffelse af centrale eller decentrale aftalerettigheder). Man må også sige lige ud, hvem man repræsenterer. Man må præsentere selvstændige analyser, som modsiger arbejdsgivernes. Det er I ikke gode nok til ...”

”Hvis I vil holde fast i, at B-siden skal have magt, må I sørge for at få en magtposition, hvor arbejdsgiverne bliver nødt til at tage jer alvorligt, og I må finde magtredskaber til at gå imod – også ved at stille offensive krav til at forbedre arbejdsmiljø og -plads. Nu er jeg jo selv universitetslærer og ved, at der er nok at tage fat på: Arbejdstider, stressproblemer, beskyttelse af forskningsfriheden i forskningens interesse, krav til ledelseskvalitet...”, sagde han. ”Der burde lokalt mobiliseres omkring etablering af 'kritiske dialogforaer' – med deltagelse af både ansatte og ledere – så usikkerheden og løsningsforslagene kan komme åbent frem”.

Andre forhandlingsformer

Og her blev arbejdsmarkedsforskeren så mødt med den indvending, at det ikke er muligt at få Akademikerne – som fælles forhandlingsorganisation – til at prioritere og konflikte?

”Så må gøre jeres stemme tydelig, og gøre jer mere lækker med forslag. Selv små grupper har i vores samfund mulighed for at få stor indflydelse, hvis de forstår at bruge medier og organisationssystem kreativt. Men det kræver, at I ikke er bange for at formulere jer skarpt, og at I bliver proaktive”.

Og arbejdsmarkedsforskeren henlede så i øvrigt opmærksomheden på, at selve forhandlingsprocedurerne og –strukturen med forhandlingsfællesskaber og usikre alliancer også kan være unødigt bindende:

”Hvis AC-grupper ønsker en stærkere markering må de søge mere effektive og direkte modeller til at få deres interesser hørt. Skal der brydes op på forhandlingsfællesskaber (cfu)? Skal man lave et fælles uddannelsesforbund, som man har gjort med godt resultat i Norge, hvor man er blevet så stærkt, at deres videnskabsminister synes, at han er nødt til at deltage i alle deres kongresser?”

Helmuth Nyborg dømmes

- af UVVU, men klagerne mener, at UVVU lader ha

Hvis ikke der sker noget helt uventet, bliver den kontroversielle psykologiprofessor Helmuth Nyborg snart dømt for grov forskningsfusk i to tilfælde. I en artikel har han holdt en medforfatter skjult, og han har refereret til FN-data, som ikke findes. Det afslører det udkast til sagsafgørelse, som uredelighedsudvalget UVVU er nået frem til efter 21 måneders overvejelser, og som FORSKERforum har fået aktindsigt i. Men står det til klagerne

Nyborg om UVVU-dom: 'Unfair og lemfældig'

Fhv. psykologiprofessor Helmuth Nyborg står i en foreløbig vurdering fra fupdommerne i UVVU til at blive kendt uredelig, fordi han har refereret til FN-data, som ikke findes, og fordi han holdt en medforfatter skjult ("ghostforfatterskab").

Men Nyborg lægger sig ikke ned; svarer derimod tilbage med spredhagl i sit høringssvar. Han afviser UVVU-afgørelsen om, at han har handlet "forsætligt", idet dette hviler på "et ukorrekt grundlag". Nyborg kommer med en lang teknisk redegørelse og insisterer på, at den beviser, at hans FN-data faktisk findes, og han klager over, at hans dokumentation ikke har været forelagt den indkaldte demografi-ekspert Lisbeth B. Knudsen (selv om den faktisk indgår i klagerens bilag).

Og så bagatelliserer Nyborg sin "ghostforfatter" til ikke at have spillet nogen særlig rolle for den omstridte artikel, samtidig med at han (igen) hævder, at en forsker ingen forpligtelse har til at nævne, hvem og hvor han har data fra.

Han kalder samlet UVVUs sagsbehandling "unfair og lemfældig". Og så anerkender han i øvrigt ikke UVVUs "jurisdiktion" til at kræve, at han skal trække sin artikel tilbage.

med psykologiprofessor Jens Mammen i spidsen, så tager UVVU alt for blidt på Nyborg, og udvalget begår en lang række forvaltningsfejl og fordrejninger, fremgår det af klagerens høringssvar på UVVUs udkast (14.juni).

UVVU: To alvorlige brud

UVVU-udvalgets flertal lægger op til at dømme Nyborg for at have begået et alvorligt og forsætligt brud på god videnskabelig praksis i form af "uretmæssig angivelse af forfatterrolle" ved at fremstå som eneforfatter til en artikel, hvor data og metode i virkeligheden stammede fra en anden og uoplyst medforfatter. Og så dømmes han for alvorligt brud på god praksis og "i det mindste" grov uagtsomhed ved at henvise til angivelige FN-data, som imidlertid ikke kan identificeres, og det "må sidestilles med uoplyst konstruktion af data eller substitution med fiktive data". (Det konstateres på baggrund af en ekspertanalyse af FN-datakilden).

Udvalget henstiller, at Nyborg trækker

en artikel tilbage ("The Decay of Western Civilization: Double Relaxed Darwinian Selection" (offentliggjort juli 2012)). Artiklen argumenterer – angiveligt med henvisning til videnskabelige data – for, at indvandring fra fremmedartede lande underminerer den danske velfærd og civilisation, fordi indvandrere får mange børn og har lavere IQ end danskere (Nyborg: *Genotypisk IQ*). Nyborg har tidligere været kontroversiel med udtalelser om, at kvinder har lavere IQ end mænd, og at sorte har lavere IQ end hvide.

Klagerne: Vi fik ret i hovedklagen

Klagerne er glade for den del af afgørelsen:

"Vi er tilfredse med afgørelsen i udkastet, fordi den giver os medhold i hovedklagerne om, at Nyborg har brugt uoplyst kilde og ophavsmand bag ide, metode og data – nemlig Ebbe Vig, som i mange år har været Den Danske Forenings 'statistiker'. Og vi får medhold i, at Nyborgs og Ebbe Vigs angivelige data fra FN slet ikke findes, så enten har de data fra en

for forskningsfusk

am slippe alt for let

ukendt kilde, eller også har de selv konstrueret dem! Efter årelange kontroverser om Nyborgs 'videnskab' er der endelig en konkret 'dom' for, at Nyborgs 'videnskab' er fusk. Den må have afsmittende virkning på forståelsen af hans produktion. Så samlet set er afgørelsen rigtig god for videnskabsfundet", siger talsmanden for klagerne, **psykologiprofessor Jens Mammen**.

Klagerne: Hvorfor har UVVU undersøgt til bunds?

UVVU undlader dog i sit udkast at dømme Nyborg i andre anklager, fx om plagiat, idet det "ikke entydigt kunne fastslås, hvem der er den oprindelige ophavsmand til den tekst, der optræder næsten identisk". Nyborg frikendes ikke, men slipper for plagiat-påtale, idet plagiat ikke kan bevises uomtvisteligt.

Og det er klagerne stærkt utilfredse med, for UVVU har bevidst undladt at undersøge sagen til bunds, som det ellers er UVVUs pligt (jf. UVVU-bekendtgørelse). UVVU har undladt at kræve dokumentation fra Nyborg eller dennes ghost-author Jørn Ebbe Vig på den reelle oprindelse på de centrale data, dels så deres kilde blev opklaret, dels så der blev sandhedsbevis på, at Nyborg var den oprindelige ophavsmand og Vig havde kopieret. (UVVU inddrager tilmed ikke, at Nyborg i første omgang påstod den omvendte fordeling).

Udvalget har "manglende vilje" til at kræve denne dokumentation fremskaffet. UVVU stiller sig tilfreds med, at Nyborg ikke vil deltage i opklaringen. Og i stedet for at den manglende dokumentation bliver en belastning for Nyborg, så bidrager den til at anklagen frafalder på grund af mangel på bevis, nemlig at det "ikke med sikkerhed" kan påvises løgn og fusk.

Klagerne er utilfredse med, at Nyborg ifølge UVVU blot har gjort sig skyldig i "mangelfuld reference", hvor han retteligt skulle have dømt for "falsk reference".

Klagerne henviser også til, at UVVU ikke har foranstaltet en nærundersøgelse af Nyborgs / Vigs angivelige FN-data, som

ingen har kunnet identificere. Og klagerne har på egen hånd prøvet at reproducere disse i et bilag, og de påviser, at der er tale om simpel manipulation / overdrivelse af fødselsrater hos bestemte befolkningsgrupper (klagernes høringsvar, Bilag R).

Nyborgs skiftende forklaringer

Udvalget har heller ikke refereret eller undersøgt Nyborgs skiftende og modstridende forklaringer i sagen: Over for dagbladet INFORMATION hævdede Nyborg, lige da han blev indklaget for UVVU i september 2011, at han slet ikke kendte DDFs økonom Ebbe Vig! Et par dage efter skiftede han forklaring til, at han havde købt data af Ebbe Vig, og igen et efter et par dage, at de "havde samarbejdet". Disse skiftende og modstridende forklaringer har UVVU ikke undersøgt (se FORSKERforum 248), som bl.a. førte til Den Danske Forenings injuriersag mod FORSKERforum (se nr. 262).

UVVU ignorerer ekspertudtalelse

Klagerne er også voldsomt utilfredse med en manglende juridisk stringens i klagebehandlingen. De anfører en lang række tilfælde, hvor UVVU laver meningsfordrejende gengivelse af deres klage – evt. inspireret af Nyborgs konspiratoriske udlægning.

Og den fordrejning og fejllæsning har faktisk alvorlige konsekvenser, mener klagerne, fx når de har klaget over, at Nyborg i sin artikel foregiver, at hans metodik er helt almindelig, "hvorved læseren blev vildledt ..."

Og klagerne undrer sig over, at udvalget her bevidst ignorerer den indkaldte ekspertvurdering fra professor Lisbeth B. Knudsen, som udtaler, at Nyborgs metode er usædvanlig; hun er ikke "stødt på den i nyere demografisk litteratur". Klagerne mere end antyder, at (nogle i) UVVU har bortcensureret ekspertvurderingen, selv om professoren faktisk svarer præcist på noget, som udvalget har spurgt hende om.

UVVU gav Nyborg en kattelerm

I Lomborg-sagen for ti år siden argumenterede nogle for, at Lomborgs produktion slet ikke kunne behandles af UVVU, fordi han var debattør med "debatlindlæg, og at det ikke var produceret som videnskabelig uni-forsker."

Og i den aktuelle Nyborg-sag var der pludselig nogle i UVVU, som fik øje for, at Nyborgs forskning måske slet ikke kunne behandles af UVVU, fordi hans forskning var privat finansieret (af Nyborg selv), og UVVU kun kan behandle sager fra privat regi, hvis den private part har ønsket at være omfattet af UVVUs uredelighedssystem.

Efter at UVVU-udvalget havde været i gang i knap halvandet år, spurgte UVVU-sekretariatet pludselig Helmuth Nyborg, hvorvidt han ville acceptere, at sagen blev realitetsbehandlet i UVVU "eller om du ikke ønsker at medvirke til sagens fortsatte behandling af udvalgene".

Nyborg svarede tilbage, at hans forskning var 100 pct. privat finansieret, men at han desuagtet ønskede sagen realitetsbehandlet. Hvis Nyborg havde sagt nej, var han kommet af kroge, og på ny ville en sag mod ham blive frafaldet af forvaltningsmæssige grunde ...

UVVU-kiks: Oplyste ikke om underudvalg

UVVU forbrød sig mod sin bekendtgørelse og forretningsorden, når det ikke oplyste klagerne om, hvilke underudvalg som skulle behandle klagen.

Det kom som en stor overraskelse for klagerne over Nyborg, at deres klage er blevet behandlet af et samfundsvidenskabeligt underudvalg. Klagerne fik nemlig ikke meddelelse eller indsigelsesmulighed, da UVVU uden at orientere dem underkendte deres ønske om, at Nyborgs forskning blev behandlet af UVVUs tek/nat-underudvalg, fordi Nyborg "påberåber sig og anvender fagbiologiske begreber og metoder".

UVVU begrundede ikke sin disposition i afgørelsen.

jø

Nyborg-sagen: Intern UVVU-uenighed

Mere politik end videnskab? To samfundsvidenskabsfolk i UVVU mener ikke, at Nyborg har handlet uredeligt, og det afslører store uenigheder i samfundsvidenskaberne

Uredelighedsudvalget UVVU lægger i et udkast til afgørelse op til, at den kontroversielle psykologiprofessor Helmuth Nyborg dømmes for grov forskningsfusk i to tilfælde, fordi han holdt en medforfatter skjult og har refereret til FN-data, som ikke findes. Men udvalgets afgørelse er ikke ensstemmig, for to af de syv medlemmer af det samfundsvidenskabelige underudvalg bag afgørelsen mener ikke, at Nyborgs forseelser er så grove, at de kan kaldes "alvorligt brud på god videnskabelig praksis".

Uenigheden afslører store uenigheder i UVVU og i det (samfunds-) videnskabelige miljø om, hvilke krav der kan sættes til videnskabelig dokumentation og data, så afgørelsen vil blive betvivlet og debatteret.

Dilemma: Retsjura eller videnskabsetik

UVVU-afgørelse er kontroversiel: Alle udvalgets syv medlemmer er nemlig enige om at undlade at dømme Nyborg på plagiat-klagen, idet det "ikke entydigt kunne fastslås, hvem der er den oprindelige ophavsmand til den tekst, der optræder næsten identisk". Nyborg frikendes ikke, men slipper for plagiat- og uredeligheds-påtale. Logikken i denne afgørelse stiller spørgsmål om, hvad der er bevisbyrdekrav i UVVU.

Af Nyborg-afgørelsen fremgår nemlig, at UVVU afstår fra at dømme Nyborg uredeligt af mangel på egentligt bevis, idet Nyborg ikke har villet opklare data eller kilder. UVVU står tilsyneladende i et dilemma mellem retsjura eller videnskabsetik, hvor UVVU hælder til retsjuraen med en praksis, hvor en indklaget i UVVU – som ved domstolene – ikke har pligt til at udtale sig eller til at bidrage til opklaring af sagen.

Men uenigheden internt i UVVU afspejler sig generelt i udtalelsen. Jurister vil kalde den inkonsistent, og dele af forskerverdenen vil hævde, at den er udtryk for et kompromis; resultat af en forhandling hvor de forskellige parter i UVVU har fået deres. Det er således påfaldende, at UVVU stiller tre spørgsmål til deres ekspert (professor Lisbeth B. Knudsen), men udvalget bruger faktisk kun hendes første svar, mens de to andre end ikke refereres. Konspirativt set kunne det skyldes, at svarene er for ubekvemme for UVVU-udvalget.

UVVU-mindretal: Nyborg ikke uredelig

Mens flertallet mener, at Nyborg har begået et alvorligt brud ved "uretmæssig angivelse af forfatterrolle" (ghostforfatterskab), og at dette blev gjort forsætligt, så er mindretallet nok enige i, at Nyborg har handlet forkert ved at tilbageholde oplysninger om skyggeforfatter Ebbe Vigs bidrag, men de vil ikke kalde det et alvorligt brud på reglerne.

Og når flertallet kalder det uredelighed og grov uagtsomhed, at en FN-kilde ikke kan identificeres, så undskylder mindretallet det som en "mangelfuld reference", der ikke kan sidestilles med en forsætlig fejl.

Det kan jo undre, at dissenterne affinder sig med, at en uidentificerbar kilde bare kan bagatelliseres som en 'mangelfuld reference'? Betyder det, at Penkowa heller ikke behøvede at dokumentere sine spanske rotter...

Finn Hansson

Mindretallet indtager dette synspunkt på trods af, at Helmuth Nyborg ikke ville bidrage til at opklare uklarhederne om FN-dataene. Mindretallet mener ikke, at Nyborg har handlet uredeligt "ved udarbejdelse og rapportering af sine forskningsmæssige resultater".

Det fremgår dog ikke, hvorfor de to dissidenter mener, at Nyborg ikke behøver at dokumentere sin kilde, og at det ikke er belastende, at han nægter at gøre det. FORSKERforum har forgæves søgt at få mindretallets nærmere forklaring (fra **konkurrenceretsprofessor Caroline Heide-Jørgensen** og **finansøkonom-professor Michael Møller**).

Klagerne: Mindretallets 'alternative holdning'

Klagerne kommenterer ikke direkte mindretallets holdning. Men de er utilfredse med, at Nyborg slipper med påtale for "mangelfuld reference", fordi Nyborgs henvisning ikke kunne identificeres. De mener, at der skulle have stået "falsk reference", når UVVUs egen ekspertkilde ikke har kunnet finde artiklen, så den "bevisligt ikke er fra FN (klagerne)".

Nyborg har nægtet at bidrage til at opklare FN-artiklen. Og det uredelige heri er efter klagerens opfattelse ikke noget, som "en

akademiker kan have en alternativ holdning til": Hvis UVVUs mindretal virkelig mener, at dataene altså findes, hvorfor har de så ikke anmodet Nyborg om den korrekte reference i stedet for at lade spørgsmålet sejle som en "mangelfuld reference", spørger klagerne.

Men deres dissens undrer i det samfundsvidenskabelige miljø: "Nu kender vi ikke dissenternes nærmere begrundelse, men dissensen afslører en fundamental uenighed i det samfundsvidenskabelige miljø om videnskabsopfattelse, dokumentation og redelighed. Det kan jo undre, at dissenterne affinder sig med, at en uidentificerbar kilde bare kan bagatelliseres som en 'mangelfuld reference'? Betyder det, at Penkowa heller ikke behøvede at dokumentere sine spanske rotter...?", spørger **emeritus-ektor Finn Hansson** fra CBS.

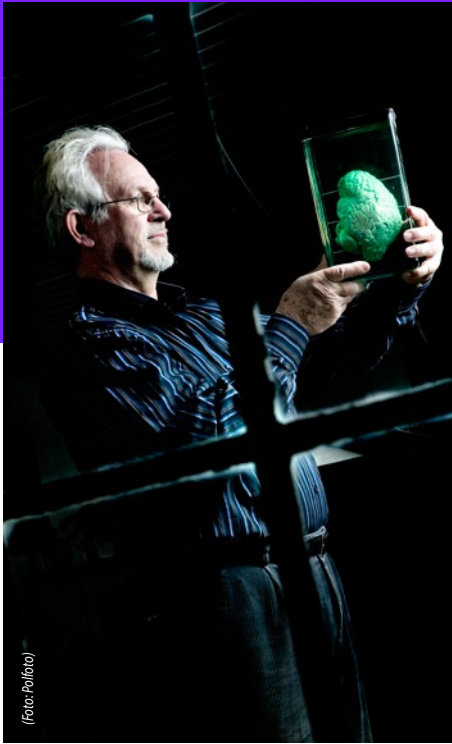
Professor: UVVUs passivitet påfaldende

Sociologiprofessor Heine Andersen har forsket i uredelighed og fortolker dissensen om forfatterskaber som nogles ønske om meget liberale rammer for videnskabelig udfoldelse. Han undrer sig over, at UVVU ikke mere aktivt har søgt at opklare uklarheder, som det skete i Penkowa-sagen (efteråret 2012). Og så sår afgørelsen tvivl om, hvilke kriterier der gælder i UVVU:

"Mindretallets indstilling forekommer besynderlig og betænkelig. I stedet for at Nyborgs manglende dokumentation bliver belastende for ham – som det ville være i forskerverdenen – så lader mindretallet ham slippe for nærmere påtale, når mindretallet accepterer, at han ikke fremlægger data og kilder. Det strider mod almindelige normer i videnskaberne om, at dem, der fremlægger nye resultater, skal kunne dokumentere dem. Hvis en forfatter har foregivet at have data, men nægter eller er ude af stand til at fremlægge dem og oplyse om, hvor de stammer fra, er der jo klart tale om uredelighed, som også flertallet vurderer. Med sin logik risikerer mindretallet, at UVVU, stik imod formålet, kommer til at svække gængse videnskabelighedsnormer".

Liberal gruppe samfundsvidenskabsfolk

Tvisten om Nyborg-afgørelsens præmisser giver mindelser om Lomborg-sagen i 2003,

(Foto: Polfoto)

hvor nogle (samfundsvidenskabsforskere) protesterede voldsomt mod UVVUs sagsbehandling. De to bag mindretals-udtalelsen vil ikke uddybe deres standpunkt, trods FORSKERforums gentagne anmodninger.

Der har tidligere været tvister om redelighedskrav i samfundsvidenskaberne. I Lomborg-sagen i 2003 mente en liberal gruppe, at Lomborgsagen slet ikke burde behandles af UVVU, for han havde publiceret som ”debattør” og ikke som videnskabelig uni-forsker.

”Lomborg-sagen i 2003 afslørede, at der i samfundsvidenskaberne er stor uenighed om videnskabsopfattelse og UVVUs bemyndigelser”, husker Finn Hansson. ”Mens de fleste mener, at der som hidtil i videnskabens historie skal stilles kontante redelighedskrav til empiri, data og metoder, så mener en liberal gruppe, at der skal være meget vide rammer, og at en statslig dommerkomite ikke skal nedsætte sig som videnskabelig kvalitetsmåler med ”myndighedsbeføjelser”, forklarer Finn Hansson.

Det danske forskersamfund er enige i, at UVVU ikke skal bedømme, hvad der er god eller dårlig videnskab, for det er forskermiljøernes egen opgave at holde intern orden. UVVU skal kun beskæftige sig med at udrede uredelighed. Men den liberale gruppe – hvis talsmænd også er politisk og ideologisk ultraliberale – mener så, at UVVU ikke må indsnævre spillerummet for ”forskingsfriheden”, for hvad en forsker må hævde – heller ikke når det handler om krav til dokumentation i empiri, data og metoder. Og her stopper enigheden så med andre samfundsvidenskabsfolk.

jø

UVVU: Ikke et ord om Nyborgs politisering

Helmuth Nyborg står til at blive dømt for grov forskningsfusk, bl.a. fordi han holdt en medforfatter skjult. Han lavede dermed ”ghost-authorship”- med politiske tråde. Den skjulte medforfatter var nemlig cand.oecon. Jørgen Ebbe Vig, og det brugte materiale var udarbejdet som politisk propaganda for den ultra-højreorienterede Den Danske Forening, der kaldte Ebbe Vig for foreningens økonom eller statistiker.

Men selv om UVVU dømmer Nyborg for fusk, så undviger UVVU at tage stilling til den underliggende anklage om, at Nyborgs artikel er mere politik end forskning, selv om den er brugt til at argumentere imod indvandring fra Afrika og muslimske lande.

Nyborg selv har hævdet, at der ikke eksisterer ”et bindeled” mellem artiklen og Den Danske Forening. Han har også hævdet, at han ikke kendte sin ghostwriter Ebbe Vigs tilknytning til foreningen. Og han har tilmed forklaret, at han bare var pluralist-demokrat, når han optrådte til nazimøder og lod sig fotografere med formanden for de danske semi-nazier.

Klagerne: Nyborgs politisering?

Trods alle disse politiske undertoner – hvor Nyborgs forskning er anvendt og ideologisk – vil UVVU ikke udtale sig om den politiske dagsorden: ”*Det falder uden for udvalgets kompetenceområde, idet denne påstand ikke vedrører videnskabelig uredelighed*”.

Klagerne undrer sig over UVVUs konfliktskyhed, for Nyborg sætter selv artiklen ind i en politisk ramme, når han i sin artikels abstract direkte anfører sin påvisning af, at indvandring af lavere intelligente vil påvirke dansk uddannelse, velfærd, demokrati og civilisation. I artiklen kalder Nyborg tilmed sin konklusion for ”deprimerende” – et værdiladet udtryk, som normalt ikke ville finde plads i en videnskabelig artikel.

Medier refererede Nyborgs fup-data

Nyborgs uredelighed med politiske tråde sætter også hans formidling og journalisters brug af ham i et nyt lys, fx artiklen ”**Det usigelige**” (v. Lone Frank, Weekendavisen 22.7 2011) og kronikken ”**Indfødte kommer i mindretal**” (JP 13.09 2011). Nyborgs fupdata blev omtalt som autoritative i hans kronik i

Jyllands-Posten (13.sept. 2011), hvor han advarede om ”katastrofal indvandring”.

Og så sent som for tre uger siden refererede INFORMATION til Nyborgs artikel, der nu står til at blive dømt som fusk (”**Kampen om de kloge i verden**”, 7.6 2013).

Den danske ultra-højrefløj netværker: Psykologiprofessor Helmuth Nyborg brugte politiserede data fra Den Danske Forenings ’rigsstatistik’. Og i maj 2011 optrådte han såmænd for ”Dansk Selskab for Fri Historisk Forskning” og lod sig her forevige sammen med Daniel Carlsen, formanden for semi-nazipartiet Danskernes Parti (foto: Redox)

UVVU: Nyborgforskning som bevis i nazi-sag?

Lederen af det semi-naziparti ”Danskernes Parti”, Daniel Carlsen, er blevet frikendt for racisme i Byretten i Aarhus og senest i Landsretten i Viborg. Han blev snuppet af en politipatrulje, da han hængte et klistermærke med nazisymboler og racistisk tekst ”*Raceblanding er folkemord*” op på en indvandrerrestaurant ”Indian Curry House”. I et blodindlæg havde han også brugt udtryk som ”neger” og landskadelig”. Han forsvarede sig i retten med, at ”*hvis en afrikansk neger med lav intelligenskvotient kommer her til landet, vil det sænke det generelle intelligensniveau her i landet*” (Landsretten).

FORSKERforum har søgt aktindsigt i dommen, for at konstatere om Daniel Carlsen har brugt Nyborg-forskning i sin argumentation. Men Byretten har svaret, at der vil gå 6-8 uger, før aktindsigten kan sagsbehandles...

Klarlund: UVVU konstruere

Kan man dømmes uredelig, fordi man ved en fejl kom til at medtage en forkert figur i en artikel? Og kan man pålægges skyld for en medforfatters fusk? Det er langt ude, mener Bente Klarlund

I et udkast til afgørelse fastslog uredelighedsudvalget UVVU i juni, at den høje profilerede professor og helsejournalist Bente Klarlund Pedersen "har handlet videnskabeligt uredeligt under sin deltagelse" i 8 konkrete artikler publiceret i internationale tidsskrifter. Nu svarer **Klarlunds advokat** igen i hørings-svar med skarpe angreb på UVVUs afgørelse og på UVVUs juridiske professionalismisme: UVVU overskrider i udkastet sine beføjelser og konstruerer nye standarder samt skærpede regler for bl.a. sampubliceringer.

Klager 1 Timmons: UVVU inkompetent

UVVU afviser stort set alle den engelske forsker Jamie Timmons' klager mod Klarlund, men giver ham dog medhold i at hun har begået enkelte forsømmelser og fejl, som UVVU takserer som "uredelighed". Klarlund kalder de konkrete tilfælde for uagtsomme fejl eller henviser til, at hun bare har brugt almindelig praksis.

Timmons derimod er i sit hørings-svar stærkt utilfreds med UVVUs bedømmelsespanel: "Næste gang vil jeg anbefale formanden at engagere et internationalt ekspertpanel, frem for dem, I har. De vil være mindre kompromitterede og forstår forhåbentlig biologien bedre".

Han klager også over, at UVVU har valgt "tilsyneladende" at overse en indklagede Klarlund-artikel.

Endelig er han stærkt utilfreds med, at UVVU ikke tager stilling til, at Timmons forskningsmedvirken slet ikke fremgår af en Klarlund-ansøgning, som "hun derfor løgnagtigt hævder kommer fra hendes laboratorium".

Professor Timmons er en forsker med et pænt CV og status. Men det er en kendt sag, at Timmons har chikaneret Klarlund og hendes medarbejdere. Hans drivkraft er personlig hævnthirst, som skulle stamme fra, at et tæt samarbejde mellem de to forliste i 2007, da Timmons havde opført sig uligevægtigt. Siden har han bombarderet Klarlund og offentligheden med beskyldninger og mistænkeliggørelser, hvor UVVU nu også blev inddraget.

Advokatens replik er et syrligt angreb på UVVU-udvalgets professionalismisme, når der fx står, at "vurderingerne er behæftet med beklagelige mangler i relation til stringens, konsistens og systematik" (om Penkows billedmanipulationer). Indirekte sår det også tvivl om UVVU-udvalgets intentioner og motiver, dog uden at det er personfagligt.

Men nedenunder alting lurer, at det hele er oplæg til et alvorligt rivegilde om UVVUs forvaltning og status, når udvalget om nogle måneder kommer med en endelig afgørelse i Klarlund-sagen.

Advokat med prokurator-manøvre: Inhabilt udvalg

Klarlunds advokat stiller med en juridisk manøvre, da han betvivler UVVU-udvalgets habilitet, idet medlemmerne fik forlænget funktionsperiode uden at der er bekendtgørelses-hjemmel hertil. Advokatens ugyldigheds-anklage er et juridisk prokuratorgreb, som i videste forstand kan bruges til at få kendt afgørelsen ugyldig og til at kræve en ny sagsbehandling med nye medlemmer – hvilket afspejler Klarlunds store utilfredshed med afgørelsen (se **Weekendavisen: 'Total krig' 16. aug.**).

Men ud over prokuratorgrebet svarer advokaten/Klarlund også på afgørelsens indhold.

Klarlund dømmes for uagtsomme fejl

Klarlund og hendes advokat mener, at UVVUs afgørelse ikke er konsistent, idet det ikke som en grundlæggende præcis fastslås, at Penkows fup er Penkows ansvar, og at forskningssamarbejder/sampubliceringer er tillidsforhold, hvor det er umuligt at krydstjekke de andre, hvorfor Klarlund og andre medforfattere ikke kan pålægges ansvar/skyld for Penkows fup.

Advokaten harcellerer voldsomt over, at begåede fejl unuanceret gøres lig med "uredelighed", for uagtsomme fejl kan alle forskere lave.

Fejlene, siger advokaten, er uforsætlige og ikke noget forsøg på snyd. Men UVVUs tolkning må enten "bygge på en alvorlig misforståelse af kendsgerningerne eller et ubegribeligt videnskabeligt ræsonnement". UVVU konstaterer imidlertid, at der er tale om "alvorligt brud på god videnskabelig praksis,

idet der i artiklen er givet oplysninger, der ikke kan være sande" – og UVVU inddrager således ikke i den vurdering, om der er tale om uagtsomme menneskelige fejl, som advokaten ikke mener kan kaldes "uredelighed".

Klarlund har imidlertid for længe erkendt fejlen og sørget for, at tidsskriftsartiklen er tilføjet et erratum med en korrigeret figur. Hun konstaterer i øvrigt, at et tidsskrift ikke ville acceptere et erratum, hvis der var tale om fusk eller fup.

Klarlunds advokat under sig i øvrigt over, at de indbragte fejls videnskabelige betydning ikke indgår i UVVUs vurdering. Af UVVUs bekendtgørelse fremgår nemlig en væsentligheds-vurdering, hvor en klage kan henlægges, hvis det påtalte har "ringe betydning for det videnskabelige budskab i produktet". Og den præmis er slet ikke vurderet af UVVU – men det er faktisk i Klarlunds fejlartikel.

UVVUs tolkning må enten bygge på en alvorlig misforståelse af kendsgerningerne eller et ubegribeligt videnskabeligt ræsonnement

Klarlunds advokat

Medansvar for Penkows fusk

Det meget principielle forhold for forskerverdenen - medansvar ved sampublicering - får detaljerede kommentarer. Klarlund har været medforfatter – sammen med bl.a. den fuskdømte Milena Penkova – og UVVU vil knalde hende for at have handlet "groft uagtsomt". Uredelighedsudvalget dømmer Klarlund for ikke at tjekke bestemte (Penkova-) bidrag og afsnit i artiklerne, og afgørelsens præmisser er en alvorlig indskærpelse af risikoen ved medforfatterskaber.

Afgørelsen har principielt stor rækkevidde, for Klarlund dømmes for som "ledende seniorforfatter" at have et særligt ansvar for det samlede indhold i en sampublication. Hun har angiveligt handlet groft uagtsomt – og dermed videnskabeligt uredeligt.

Klarlunds advokat kalder UVVUs udkast for "lemfældig" jura og sagsbehandling. UVVU undlader nemlig at fastslå, at det er Penkova, der har stået for

r egne standarder

billedmanipulationer og dermed har begået uredelighed, samt at Penkowa var førsteforfatter (og "senior author"): Muligheden for, at andre end Penkowa kan have forårsaget manipulationen, "må anses for ikke-eksisterende", konstaterer advokaten.

Og det er helt centralt for sagen, for den manglende ansvarspræciseringer bruger UVVU til at bringe Klarlund ind som medansvarlig.

UVVU skærper uredelighedsbegrebet

Klarlunds advokat replicerer på uredelighedsvurderingen i sampubliceringen, at UVVU ikke anvender 'forsætligt' eller 'uagtsomt' som retslige sonderinger, der er centrale for at fastslå "uredelighed". UVVU konstruerer et nyt begreb "ledende seniorforfatter" og bruger dette til at kende Klarlund uredelig, fordi hun burde have opdaget Penkows fup.

Men det er en konstruktion, for uredelighedsbegrebet kan kun "rettes mod den, der har begået (ulovlige) forhold" (iflg. UVVU-bekendtgørelsen), dvs. Penkowa i den konkrete sag. Klarlund har imidlertid "hverken forsætligt eller uagtsomt medvirket til fremkomsten af de fiktive data", og hun kan derfor ikke pålægges et særligt medansvar. Hendes medansvar skal bedømmes individuelt, sammen med de øvrige forfattere.

Advokaten beskylder UVVU for at overskride sine beføjelser og lovhjemmel: "Udvalget har utiladeligt sat sig ud over kravet om, at det skal afgøres efter bekendtgørelsen §2, om min klient har gjort sig skyldig i videnskabelig uredelighed, og at dette bl.a. kræver konkret grov uagtsomhed" (citater: **høringssvar fra Klarlunds advokat**).

Klager 2 Galbo: UVVU bagatelliserer

Professor Henrik Galbos klage er delvis en udløber af Penkows fusk, som han mener, at Klarlund burde have opdaget og havde del-ansvar for. Og så er den på en række punkter en klage over en række fejl og uoplyste elementer i Klarlund-artikler.

UVVU har indstillet, at Klarlund dømmes for uredelighed, fordi hun som "ledende seniorforfatter" burde have opdaget Penkows fusk.

Men UVVU afviser store dele af Galbos klage som udenfor udvalgets kompetencer, fordi UVVU ikke vil vurdere forskningskvalitet eller videnskabelige teories holdbarhed. Men det er Galbo utilfreds med, for han mener, at hans beskyldninger om "bortfald af resultater, manglende, forkert eller insufficient beskrivelse af essentielle teknikker og procedurer, åbenlys uoverensstemmelse mellem data indbyrdes og mellem disse og konklusioner, samt statistiske forhold inklusiv påfaldende ringe spredning af data" samlet eller hver for sig burde kunne dømmes som uredelighed: Som uoplyst kassation af uønskede resultater, forvredet fortolkning af egne resultater, vildledende anvendelse af statistiske metoder og uoplyst konstruktion af data, jf. UVVU-bekendtgørelsen.

Galbo kræver i sit høringssvar, at UVVU i sin endelige afgørelse skærper sin kritik, så der bliver "bedre balance mellem det samlede materiales karakter og de dragne konklusioner".

Inhabilit UVVU-medlem?

UVVU har set stort på habilitetsproblemer, da de lod mediciner UFR deltage i sagsbehandlingen på Bente Klarlund-sagen. Det viser sig nemlig, at medicineren er institutkollega med klageren Henrik Galbo, og de står tilmed opført lige efter hinanden i telefonbogen. Og de har tilmed sam-publiceret.

Denne relation ville mange forskere umiddelbart kalde inhabilitet, idet der kan vækkes tvivl om UFRs upartiskhed, fordi hun kan mistænkeliggøres for ikke at ville underkende sine institutkollega.

FORSKERforum har anmodet om aktindsigt i UVVUs habilitets-clearing af UFR, men herfra oplyses, at der ikke er foretaget en særlig vurdering af UFR. Hun har således ikke oplyst om sine særlige relationer og mulige inhabilitetsforhold til klageren, så i en almindelig habilitetsvurdering har "USF (...) ikke fundet grundlag for, at Ulla Feldt Rasmussen er inhabil i forhold til disse sager".

Og så afviser UVVU-sekretariatet til inhabilitet med henvisning til, at Ombudsmanden i en tidligere Penkowa-klage om inhabilitet har afvist, at "det forhold, at man har været ansat på samme institution, ikke i sig selv medfører inhabilitet. Tilsvarende gør sig gældende i forhold til tidligere sampublicering".

Uredeligheds-sekretariatet overspiller imidlertid Ombudsmandens vurdering om, at det er uproblematisk med ansættelse ved "samme institution" (fx ved forskellige fakulteter). Men Ombudsmanden siger intet om den skærpede situation "ved samme institut". Og Ombudsmanden udtaler sig slet ikke om parterers sam-publicering, så frikendelse på det område står for UVVUs egen regning (Ombudsmandssag 2013-8).

FORSKERforum har ikke kunnet få en forvaltningsrets-ekspert til at forholde sig til UVVUs habilitets-håndtering.

Når det pæne hvidkittede miljø læ

MILJØBESKRIVELSE: Uredeligheds-sagen mod Bente Klarlund tegner konturer af fløjkrige i et medicinsk forskermiljø, hvor personlig

UVVU-sagen mod Bente Klarlund, der af to parter er blevet indklaget uredelighed, har foreløbig ført til et udkast til afgørelse. Hun frikendes for det meste, men dømmes for "uredelighed" i nogle forhold.

Men den afgørelse, der skulle afslutte sagen, har tilsyneladende blot hvirvlet endnu mere støv, kritik og spørgsmål op på KUs hårdt prøvede Sundhedsvidenskabelige Fakultet. Penkowa-sagen bliver ved at trække spor.

Skalpeller sidder løst

UVVUs foreløbige afgørelse, der egentlig skulle have været fortrolig, blev meget sympotomatisk lækket til pressen nærmest få timer efter den var udsendt. Og straks efter var det almindelig kendt, at Bente Klarlund står til at blive erklæret videnskabelig uredelig – oven i købet i begge klagesager (Galbo og Simmons).

Det satte polemik i gang. En gruppe forskere fordømte UVVUs afgørelse, og den erklæring blev så mødt med et modsvar fra en anden gruppe medicinske professorer. Linjerne blev trukket op på begge sider. Og det samme afspejler sig i Klarlunds og klagerens kommentarer til UVVUs foreløbige udkast; begge parter er meget utilfredse med afgørelsen.

Og FORSKERforums reporter kan bevidne, at i korridoren blev operationskni-vene hvæssede, for mistænkeliggørelse og bagtalelse lurer i hver en replik og bisætning "til baggrund", når man snakker med parter på Panum. Det miljø har reporteren prøvet at bore lidt i.

Klarlund: Fejl er ikke fusk

Klarlunds hørings svar (15. august) er en omfattende og gennemarbejdet sag med dels en faglig indsigelse, dels en juridisk som er begået af hendes advokat. Han deler de fejl, som UVVU har kritiseret hende for, op i tre grupper. Den ene handler om de artikler, hun var hovedforfatter på, hvor Milena Penkowa fiklede med nogle illustrationer. Det er Klarlunds ansvar som sidsteforfatter, mener UVVU. Hun burde have set det.

Nej, siger Klarlund selv. Det kan man ikke: "Jeg vil godt beklage, at jeg ikke har. Men sådan noget er meget svært at opdage, når man ikke tror, der er snydt. Ja selv når man ved, der er snydt. Vi fik et tip, hvorefter

vi gennemgik materialet, men vi fandt ikke mere. Så fik vi en ekstern ekspert til at gå det igennem, og alligevel blev manipulationer overset. Jeg tror ikke, jeg kunne have opdaget det" siger Bente Klarlund til FORSKERforum.

Den anden type fejl er for så vidt reelle fejl, som Klarlund erkender, hun har overset – bl.a. et afsnit, der i forbindelse med en rundsending mellem 17 forfattere røg ud af metodebeskrivelsen i en artikel. De to af fejlene er tidligere blevet rettet med et såkaldt erratum i de relevante tidsskrifter. Fejl ja – men fodfejl, der på ingen måde er forsætlige og ikke betyder noget for artiklernes konklusion, mener Klarlund.

FORSKERforum graver: Er Bente Klarlund Pedersen en fusk eller en sjuske? Er UVVU-klager bare et forsøg på at bruge Penkows fusk til at mistænkeliggøre Klarlund? Og ligger der nedenunder et hæventogt med personligt nid og nag mellem rivaliserende klaner på det gamle Panum-institut?

Klarlund-støtte: Manglende krydsreferencer er helt normale

Sidste type af fejl er den, der i den seneste tid har påkaldt sig mest opmærksomhed – de manglende krydsreferencer i metodeafsnittet. Klarlund bliver kritiseret for i en række artikler at have brugt muskelprøver, hun har taget til forskellige slags test, uden at angive dette. En fejl, mener UVVU, men her er Klarlund lodret uenig.

"Nej. Det mener jeg vitterligt ikke. Ikke fordi man aldrig skal give krydsreferencer. Men der er ikke videnskabelig grund til, at man i disse forsøg skulle have lavet krydsreferencer," mener hun.

Det er i forhold til dette punkt, de mange forskere udtrykte støtte for Klarlund. Bag initiativet stod professor Niels Borregaard. Han er ikke hvem som helst, men formand for Forskningsrådet for Sundhed og Sygdom og frem til marts formand for Novo Nordisk Fondens Læge- og Naturvidenskabelige Komite, hvor et af de øvrige medlemmer for øvrigt hed Bente Klarlund – indtil denne tog orlov fra komiteen på grund af UVVU-sagen.

Borregaard er enig med sin tidligere komite-kollega. Genbrug af vævsprøver er helt almindelig praksis, og der er ingen regler

for krydsreferencer: "UVVUs vurdering af Bente Klarlund Pedersens adfærd som værende videnskabeligt uredelig er ude af trit med almindelig videnskabelig praksis og savner desuden et rationelt grundlag," skriver Borregaard i støtteerklæringen, som altså havde mere end 70 andre professorer som medunderskrivere.

Ralf Hemmingsen-kritikere trækker igen knivene

Men Borregaard blev så irettesat af fire kolleger fra KU-SUND, der fandt knivene frem: *Der findes regler – tidsskrifterne skal orienteres om genbrug af data. Og burde Borregaard ikke underskrive sig som privatperson i stedet for som formand for forskningsrådet? Og burde han ikke lade helt være med at kommentere sagen, når han tidligere har erklæret sig inhabil i behandlingen af hendes bevillingsansøgninger, fordi de er personlige venner?*

Sådan lød det bebrejdende i et læserbrev i Weekendavisen underskrevet **professorerne Elisabeth Bock, Niels Høiby, Jens Rehfeld og Niels Erik Skakkebak**.

Iagttagere af Penkowa-sagen vil genkende navnene. Det var netop de fire professorer, der i en (intern) rapport erklærede KU's rektor Ralf Hemmingsen for ansvarlig for Penkowa-misere, fordi han ikke tjekkede, hvor de spanske rotter var henne.

Det forekommer ikke tilfældigt, når 4-banden først prøver at bruge Penkowa mod Hemmingsen, og nu bagefter mod Klarlund. Men sammenhængen er uklar.

Klarlund: Hyklari, for klagerne genbruger også

I sit hørings svar påpeger Klarlund, at der findes mange eksempler på andre forskere, der har genbrugt prøver uden at krydsreferere. Ja, hun nøjes ikke med at konstatere det, hun vedhæfter faktisk dokumentation på det. Sidst findes 11 tabeller, der hver især dokumenterer eksempler, hvor prøver er blevet genbrugt, angiveligt uden krydsreference.

Artikel- og forfatternavne er naturligvis angivet, og nogle af navnene er markeret med fed: H. Galbo, Feldt-Rasmussen U, Skakkebak NE, Rehfeld JF ...

Hov - er det ikke? Jo. Bente Klarlund og hendes advokat har med djævelsk spidsfindighed udvalgt eksempler på manglende krydsreferencer, hvor de ansvarlige er Henrik

egger gift ud

e og faglige stridigheder ikke kan skilles ad

Galbo, som jo har indklaget Klarlund for netop denne forseelse; Ulla Feldt-Rasmussen, medlem af det UVVU-udvalg, der enstemmigt vil straffe Klarlund for at gøre, hvad hun altså selv gør, samt Skakkebæk og Rehfeld, de to professorer med kontraangrebet i Weekendavisen.

Et yderligere aspekt er Skakkebæk som interessant, althens han har sampubliceret med UVVU-medlemmet Ulla Feldt-Rasmussen. Og netop hendes habilitet i sagen er tvivlsom, for hun har også sampubliceret med klageren Henrik Galbo (se s. 19: "Inhabilt UVVU-medlem").

Mistænkeliggørelser og chikane

Disse knive i ærmerne og gensidige mistænkeliggørelser afslører, at selv om aktørerne fra det pæne hvidkittede miljø prøver at få hele sagen til at fremstå som en faglig-saglig disput, så har den mange undertoner.

I miljøet indgår også i værste fald personlig chikane. I Klarlunds optik startede det hele som ren personforfølgelse. Hun samarbejdede med professor Jamie Timmons (pt. Loughborough University), men der opstod angiveligt uenigheder, der udviklede sig til et decideret hadefuldt forhold fra Timmons side. Timmons anmeldte Klarlund – og to andre ansatte på hendes forskningscenter – til UVVU for uredelighed. Og hun anmeldte til gengæld Timmons til politiet for chikane.

I høringsvaret citerer Klarlunds advokat en håndfuld af de seneste af den lange strøm af sms'er, Timmons har sendt til Klarlund. For eksempel lyder en besked fra 23. juli i år, efter UVVUs udtalelse: "You'll get used to the depression, poverty and unemployment ... Perhaps. More complaints going to the UVVU soon!"

Klager: Hun kan ikke lide mig

Den anden klage kom fra Henrik Galbo, professor og muskelforsker, der ligesom Klarlund bl.a. beskæftiger sig med kroppens reaktion på fysisk træning. I 2011 udtalte han følgende til Weekendavisen om sit og Klarlunds forhold:

"Nej, medicinermiljø ikke specielt giftigt

Nej, medicinermiljøet har ikke flere personkonflikter end andre steder, svarer den fremtrædende **medicinprofessor Jens Rehfeld**, da FORSKERforum forelægger ham indicier på, at det pæne hvidkittede medicinmiljø er særligt giftigt – at skalpelene sidder løst ...

FORSKERforums reporter forhørte sig bl.a. om i hvilket omfang polemikken omkring Klarlund-sagen er udtryk for personlige konflikter i det medicinske forskermiljø.

Vurdering: Kombination af mange ting gør Klarlund uredelig

Jens Rehfeld forklarer grundlæggende, at han ikke har et personligt modsætningsforhold til Klarlund, og at han ikke på noget tidspunkt har forholdt sig til Klarlunds forskning, som ikke er hans område. Men sagen er "ulykkelig og uden nogen vindere".

Selvom Rehfeld ikke vil forholde sig til Klarlunds forskning, vil han dog godt kommentere på hendes hørings svar, der taler om, at der er andre end hende – bl.a. Rehfeld - der genbruger prøver uden at krydsreferere. Han er mildt sagt ikke begejstret for at blive inddraget:

"Der er tale om en kæmpe misforståelse fra hendes side, Hun har simpelthen ikke sat sig ordentligt ind i artiklerne, og det er jeg faktisk ret sur over. Hun burde bøje sig i støvet for kvaliteten af de to arbejder, men det gør hun nok ikke."

"Jeg er sikker på, at hun ikke kan lide mig, og det hænger sammen med to ting: jeg ved for meget, fordi jeg har fulgt hende i alt for mange år, og jeg har et klart synspunkt på, hvordan hun er med hensyn til karakter og personlig formåen."

Galbo fortalte i samme artikel, hvordan han i sin tid kritiserede Klarlunds fund af musklernes såkaldte 'exercise-factor', men i stedet for anerkendelse af hans synspunkt mødte han massiv modstand. Det førte indirekte til UVVU-klagen: "Når alle pludselig kan se, at Penkowa ikke dur, syntes jeg, det var værd at gøre opmærksom på, at andre havde høstet frugterne af hendes viden og samtidig ville have meget svært ved at argumentere for, at de hverken var svindlere eller idioter."

UVVU som opmand i giftigt miljø

Ifølge UVVUs første domsudkast står Klarlund over for en uredeligheds-dom, hvor

Rehfeld forklarer, at han har tjekket de omtalte artikler, og at der er fuld transparens og korrekt krydsreference mellem artiklerne og patient-prøverne.

"Vi udtaler os ikke specielt grimt

Er sagen og polemikken her udtryk for et forskningsmiljø med mange personkonflikter?

"Nej, det synes jeg ikke. Jeg er sikker på, at der er lige så mange konflikter blandt journalister eller advokater. Og bedømt på pressen er der jo en masse ballade mellem musikfolkene i Århus ... Så nej, jeg synes ikke, der er noget som helst udsædvanligt.", svarer Rehfeld.

Han forklarer sin indblanding i sagen som udelukkende en reaktion på Niels Borregaards kritik af UVVU, som han synes er utidig. *Men er Rehfelds eget forhold til Borregaard ikke udtryk for et giftigt klima?*

"Der er nogle ting, han har gjort, som jeg ikke bryder mig om. Men det er jo mit eget problem. Det kommer ikke omverdenen ved. Vi forholder os kun til det, han har sagt."

Kunne man forestille sig en virksomhed, hvor kollegerne kritiserer hinanden offentligt?

"Nu synes jeg ikke, vi udtaler os specielt grimt. Vi er uenige i fagligt henseende. En anden ting er, at sammenligningen med erhvervslivet er falsk. Universiteterne har altid været et sted, man kunne diskutere åbent uden at føle sig truet på brødet. Ellers må det være injurielovgivningen, der sætter grænser," slutter professor Rehfeld.

"alvorlige brud på god videnskabelig praksis" bliver til "groft uagtsomt" hvilket igen bliver til "videnskabelig uredelig". Og UVVUs endelige afgørelse i Klarlund-sagerne vil blive betvivlet, uanset resultatet, for man kan ikke stille alle parter tilfredse.

Klarlund-støtterne ryster allerede på hovedet over UVVU og det, at enkelte fodfejl kan sidestilles med uredelighed. Og modparten kræver, at UVVU i højere grad skulle tage sin bekendtgørelse alvorligt og håndhæve de videnskabelige regler, som de mener, Klarlund klart har overtrådt.

På den baggrund kan det næppe undre, at UVVU er i en utaknemmelig rolle, når de bliver brugt til at afgøre bitre fejder i et giftigt medicinsk miljø, hvor personlige og faglige stridigheder samt kamp om status og penge lurer nedenunder.

Ramt af anonym fusk

Marie er den unge lovende ph.d.-studerende, der arbejder sammen med sin vejleder, professor Storm. De forsker i bieffekter ved vask af det tredje verden, og øjner interessante data, da de pludselig opdager uregelmæssigheder – og pådrager sig en anmeldelse for fupudvalgte

UDDRAG AF VIDENSKABSKRIMI

Storm ringede som lovet, da han var tilbage i Danmark. Han havde flere ting at berette, sagde han ivrigt, men ville begynde med det vigtigste. Marie var sikker på, han mente hendes helbred, men Storms tanker var stadig i Afrika.

„Jeg er 99 % sikker på, at nogen har pillet ved vores tal, Marie. Derfor var de så pæne i Dulombi-Boe-området“ sagde han. „Femogtres børn står opført i vores data som levende, selvom de har været døde i flere år.“

„Hvordan kan det lade sig gøre?“ spurgte Marie bestyrtet.

„Tiøren faldt i en lillebitte landsby vest for Xitole. Jeg kom for at genregistrere et fem-årigt barn, Marylyn, som var blevet indlemmet i studiet tilbage i 2004. Da jeg endelig fandt frem til den hytte, hvor barnets forældre boede, kunne forældrenes begejstring for at se mig ligge på et meget lille sted. Barnet var nemlig dødt. Det sker naturligvis relativt ofte, at et barn dør mellem vores besøg, så jeg spurgte forsigtigt ind til barnets sundhedstilstand op til dødsfaldet, så jeg kunne få fichaen afsluttet. Men moderen gav sig til at hyle og skrike, at det havde hun alt sammen forklaret én gang til ham den anden branco. Til Silas. Nu ilede der folk til fra de andre hytter, og jeg blev nærmest lynchet. Selv landsbyens overhoved troppede op og skældte mig huden fuld, og først da jeg havde ham talt til ro, forstod jeg, hvad der foregik. Marylyn havde allerede været død, da Silas året før kom for at genregistrere hende, og allerede dengang var forældrene blevet vrede og ulykkelige.“

Jamen hvor længe har hun da været død? spurgte jeg. Fire år. Fire år! Så kan du forklare mig, Marie Skov Just, hvordan samme barn i al den tid har stået registreret som levende i vores studie? Da jeg først havde fået øje på fejlen, myldrede de frem. Jeg gennemgik samtlige fichaer med lup, og halvfjerds af dem så ud, som om der var blevet rettet i dem. Papiret var lige lidt mere nusset, som når man har gnedet på det med et viskelæder. Ud af de halvfjerds fichaer, der så suspekterede ud, tilhørte fem børn, der stadig var i live, og resten børn,

der for længst var døde. Det var derfor, Silas prøvede at ringe til mig i juledagene. Det var derfor, han havde noget presserende at drøfte med mig. Han havde også opdaget det. Så tror da pokker, at tallene er så pæne.“

„Jamen hvem kan have gjort det?“ spurgte Marie.

„Nogen, der ikke vil have, at DTP's dårlige egenskaber kommer for en dag? Jeg kan ikke se, at der kan være andre forklaringer. Spørgsmålet er bare hvem og hvorfor. Organisationen WHO? Det tror jeg simpelthen ikke på. De er stokkonservative og forsigtige, bange for autoritetstab, alt for store kyllinger til at indrømme, at de baserer deres praksis på forældede datasæt, og en masse andet. Men de er selvfølgelig ikke sabotører. Men hvem så? En eller anden kyniker, i hvert fald. En, der drager så stor økonomisk fordel af at modarbejde vores observation, at vedkommende kan fortrænge, hvor mange mennesker han eller hun slår ihjel. Men hvem?“

Som du sikkert kan regne ud, har jeg ikke spekuleret på andet de sidste par uger. Faktum er, at sabotagen må være sket et sted mellem Xitole og Bissau. Begge gange. Første gang, efter den allerførste oprindelige registrering, ankom fichaerne til Bissau med fire forskellige biler og otte forskellige chauffører, hvoraf fire ikke arbejder for os mere, og to af dem er døde, og de ankom desuden ni dage forsinket, fordi der var monsun, og bilen strandede. Det er Afrika. I 2007 sendte Silas det materiale, han havde nået at få indsamlet før jul, retur til Bissau med Tim.

Jeg har selvfølgelig talt med Tim om det. Han siger, at han lod fichaerne stå i en kasse bag i bilen, som han altid havde gjort. Og det ville jeg også have gjort. Man går jo ikke og regner med at blive saboteret. Men jeg vidste det! Faktisk er jeg næsten i godt humør over det! Denne gang har jeg haft fichaerne hos mig hele tiden, selv på toiletet. Ingen har pillet ved dem, det er helt sikkert. Jeg mangler stadig at bearbejde de nye tal statistisk, men jeg vil gerne forlods love dig at æde mine gamle waders, hvis ikke udfaldet er signifikant. Det er ikke mindre end perfekt, at du har fået et ph.d.-stipendium, min pige,“ indskød han.

....

„Det andet, jeg ville fortælle dig, er, at din specialrapport er blevet anmeldt til UVVU, Udvalgene Vedrørende Videnskabelig Uredelighed. Eller det vil sige, jeg er blevet anmeldt til UVVU for videnskabelig uredelighed, fordi jeg har vejledt og godkendt din rapport og dermed gjort dig til *candidata scientiarum* i biologi.“

„Nej,“ sagde Marie forfærdet. „Men hvad betyder det?“

„Ikke en skid,“ sagde Storm hårdt. „For det tillader vi ikke. Vi ved jo, at vi ikke har fiflet. Lad os se det fra den positive side: Nu får dit speciale mere end fire læsere.“ Storm lo. „Det eneste, der er irriterende, er, at der kan gå op til et halvt år, før

anklage

ciner, fx DTP, i den
lget

udvalgene har rensset os, og vi må leve med mistanken. Da jeg mistede min far, tog jeg en beslutning, Marie. Når man ved, at man har rent mel i posen, må man lade idioternes anklager prelle af. Det handler om at kunne se sig selv i spejlet om morgenen eller ej. Selvjustits.“

„Men hvem har anklaget os?“ spurgte Marie spagt.

„Anmeldelsen er anonym,“ sagde Storm. „Men det skulle ikke undre mig, hvis det er Stig Heller. År tilbage var vi pot og pande. Kan du huske, jeg fortalte, han gik amok over min lille artikel i Uni-Net? Heller er sørgeligt konservativ, selvom han kun er i begyndelsen af fyrrerne. Det er for resten lige blevet offentliggjort, at han er trådt ind i Nobelkomitéen, der kan man bare se. Jeg tror sgu,

jeg ringer og spørger ham, om han har anmeldt os. Ha, det vil han kunne lide, det sure løg!“

„Men hvad kan vi gøre?“ sagde Marie ulykkeligt.

„Holde hovederne kolde og spydspidserne skarpe. Jeg sender dig noget læsestof de næste dage, så du kan holde dig kampklar, okay?“

Marie havde lidt svært ved at dele Storms entusiasme. Uredelighed. Det lød så sjusket, og det brød hun sig overhovedet ikke om.

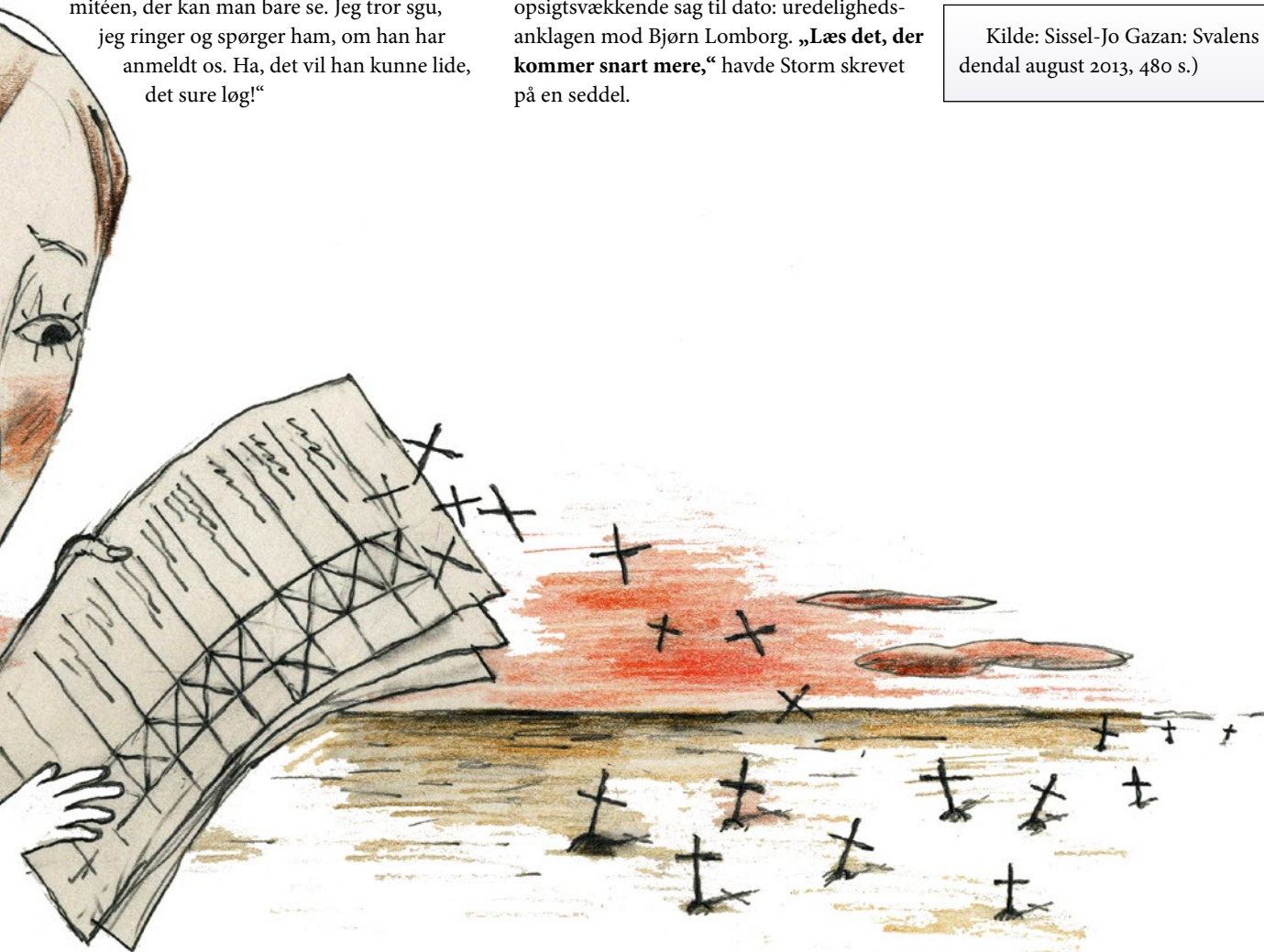
...

Allerede to dage efter kom en pakke fra Storm proppet med tidsskrifter, kopier af diverse artikler, et stort portræt af Storm fra *Weekendavisen* under overskriften „**Den stædige mand**“. Han havde også sendt generel information om Udvalgene Vedrørende Videnskabelig Uredelighed og en enkelt artikel, der gengav detaljerne i UVVU's mest opsigtsvækkende sag til dato: uredelighedsanklagen mod Bjørn Lomborg. „**Læs det, der kommer snart mere,**“ havde Storm skrevet på en seddel.

Marie skimmede først artiklen, der var kritisk. Bjørn Lomborg var i 2002 blevet udpeget og indsat som direktør for Institut for Miljøvurdering og blev samme år meldt til UVVU. I 2003 fik anklagerne medhold, men Lomborg blev aldrig dømt. Udvalgene vurderede nemlig, at selvom Lomborg havde begået uredelig videnskab, havde han ikke gjort det med vilje, og da kravet om forsætlighed var en hjørnesten i UVVU's vurderinger, læste Marie, kunne Lomborg ikke dømmes. Men han blev altså aldrig hverken frikendt eller rensset.

„Interessant, ikke sandt?“ havde Storm skrevet i marginen med rød kuglepen. „Hvis man gør noget uforsætligt, kan man ikke blive dømt!“

Kilde: Sissel-Jo Gazan: Svalens graf (Gyldendal august 2013, 480 s.)

Til verdenskongres for videnskabsjournalistik

Videnskabsjournalistik er under pres, for medier sparer og specialreportere forsvinder, mens gratis-net tager over

”Hvad siger eksperterne – og hvordan du udfordrer dem?”

Sådan lød en af de mere provokerende titler på sessions, da 800 videnskabsjournalister og –kommunikatører fra hele verden mødtes til årets verdenskongres for ”Science Journalists” i Helsinki, Finland.

Det foregik over fire dage i juni og FORSKERforums reporter var med på en kigger et par af dagene: *Hvad snakker de om og hvad optager dem, når de er sammen?*

Det var en broget landhandel. De enkelte sessioner havde måske provokerende titler for at lokke publikum til, men – som det ofte er ved konferencer – lovede overskrifterne mere end indledningerne kunne bære og deltagerne gik derfra med et diffust indtryk. Andre sessioner havde spidsformulerede og præcise oplæg som førte til intense reaktioner og debatter. Men som det så ofte er ved store konferencer var det domineret af enkeltpersoner, og den store masse var passive observatører – forvirrede og søgende; fordi de ikke havde klare analyser og forestillinger af videnskabsjournalistikens rolle og deres egen position heri med i bagagen.

”Mange – inklusive mig selv – kommer for at møde ligesindede og søge inspiration og finde ud af, hvad der sker lige nu og hvad der er vores betingelser for at agere”, forklarer **Jens Degett**, som er formand for Danske Videnskabsjournalister. ”Min vurdering er, at de vigtigste underliggende temaer på konferencen var, hvordan ’rigtig’ videnskabsjournalistik kan få ressourcer, når betalingsavisser og andre seriøse medier bløder. Dernæst hvordan man håndterer interessekonflikter og –modsatninger imellem journalistikken og interessenter, dvs. forskere, uni’er, industri eller andre”.

Specialreportere forsvinder

Curtis Brainard er netop blevet freelance på videnskabsjournalistik efter at have været media-reporter for tidsskriftet *Colombia Journalism Review* i 7 år, hvor han havde som specialopgave at følge med i videnskabsjournalistikens udvikling og komme med kritisk analyse af feltet på praktisk og teoretisk niveau.

”For mig er disse verdenskongreser hvert andet år en sjælden mulighed for at følge med i de globale muligheder og betingelser for videnskabsformidling. Der er generel krise i mainstream-journalistikken. Min vurdering efter konferencen er, at

mulighederne for at bedrive kritisk videnskabsjournalistik er blevet sværere, fordi de etablerede medier skærer ned på deres specialreportere. Til gengæld vokser gruppen af (corporate) kommunikationsmedarbejdere i organisationer. Selv om systemet hævder, at der er blevet større åbenhed, så er udfordringen for videnskabsjournalistikken faktisk at der er problemer med adgangen til relevant information på kontroversielle samfundsområder, fx om miljøet, hvor der er magtfulde interesser, som vil styre informationsstrømmen”, siger han, der i øvrigt blev indvalgt i styrelsen for verdens-kongressen.

Det er Degett enig i og han tilføjer:

”Professionelle corporate aktører – fx universiteter – opruster deres kommunikationsafdelinger, men her laves ikke først og fremmest videnskabsformidling, derimod også corporate kommunikation for ledelsen. Indtrykket er således, at mange som tidligere var ’videnskabsjournalister’ er blevet ’kommunikatører’, enten som ansatte eller på freelance-basis for aviser, tidsskrifter eller industrien (som forfattere af årsrapporter m.m.)”

Kritik: Uden kritisk formidling skabes forvirring

Degett forklarer, at videnskabsjournalistikken er blevet ofret i en branche, hvor betalingsmodeller udfordres af gratis netmedier: ”Det er min personlige vurdering, at nedskæringen er en stor misforståelse, for videnskab er godt stof, som interesserer mange læsere og seere”.

Nogle redaktører har luret en sparemodel: ”Der er mange interessenter, som gratis leverer forskningsstof. De kan være uni’ernes kommunikationsafdelinger eller ligefrem reklamebureauer. Som dog ikke leverer uafhængig journalistik, derimod ’videnskabspr’...”, siger Degett.

Det lyder jo meget uskyldigt i sagens/videnskabens interesse, men det er farligt, når der ikke er journalistik, som forholder sig kritisk til stoffet og har baggrunden i orden: ”Det er jo ikke troværdigt, når medierne den ene uge melder ud, at mælk er usundt for den næste uge at gøre det sundt, fordi eksperter siger’. Journalistikken fortæller ikke, hvem der siger hvad og om de har særlige interesser? Og med så modstridende oplysninger, som kan være affødt af særinteresser, giver medierne ikke offentligheden indsigt, men skaber forvirring og utroværdighed om videnskaben. Hvis modtageren ikke hører

modsigelse, så kvalificeres modtageren ikke”.

Udfordringen fra netmedier og bloggere

Peter Hyldgård er projektchef og redaktør på det danske netsite *videnskab.dk*, og han genkender Degetts beskrivelse:

”Erfaringsudveksling om de pressede ressourcer i den vestlige verden var et generelt tema. Det er tvivlsomt, om jeg kom hjem med konkret fagligt udbytte i form af konkrete arbejdsredskaber og tricks – kursusagtige elementer som nogle efterlyste – men sådan er konferencer jo”, siger han, som kom med særligt fokus på, hvordan det går med relationen mellem de traditionelle medier og netmedierne:

”Det er jo ikke kun videnskabsjournalistik, som er presset i disse år. Det er al uafhængig (nyheds-) journalistik. Generelt er scenen i nogen grad overtaget af (gratis) netmedier og bloggere. De sætter de nye dagsordener, så der er en flydende overgang mellem journalister, kommunikatører og bloggere – med eller uden journalistisk eller fagvidenskabelig baggrund. Kynisk set betyder det, at gratisstof, hvis faglige kvalitet kan variere, fylder mere. Og det interessante er så, hvordan det påvirker balancerne i videnskabsjournalistikken”, spørger han.

”Og her gav konferencen klart et

Eksempler på kongres-sessions:

- **”Undersøgende videnskabsjournalistik”.**
- **”Hvordan håndterer man forskningsfup?”.**
- **”Hvordan har videnskabsjournalistikken det med forskningsetikken?”**
- **”Konflikt eller samarbejde, når medier, Academia og industrien møder hinanden?”**
- **”Er det pengene, som bestemmer i videnskabskommunikation?”**
- **”Videnskabelige eksperter og manipuleret videnskab”.**
- **”Blodtransfusion til en udsultet videnskabsjournalistik”.**
- **”Hvorfor ignorerer massemedierne sygdomme i den tredje verden”.**
- **”Videnskabsformidling med flere kasketter: Hvordan bevarer videnskabsjournalistikken uafhængighed af interessenter?”**

indtryk, at nok fylder bloggerne mere og mere, men det er de traditionelle mediers seriøse mekanismer, som fortsat styrer. Blandt konferencedeltagerne var mange unge videnskabsinteresserede – med forsknings- eller journalist-baggrund – som prøver at klare sig igennem som freelancere med ambitioner om at bidrage som folkeoplysere om videnskab og at deres mission er vigtig for samfundet. De drømmer om at kunne leve af det, men har det svært, fortæller han, der er udlært biolog og selvlært journalist.

”Men hvis du gerne vil være en kendt og rig og berømt journalist, så skal du altså vælge dig et andet fagområde, fx mode ...”

Paradoks: Større nysgerrighed i den 3. verden

FORSKERforums tre interview-ofre bemærker samstemmende, at betingelserne for videnskabsjournalistik er utrolig forskellige; og interessen i den tredje verden skiller sig ud.

Curt Brainard: ”Man kunne fordomsfuldt antage, at interessen for videnskab er størst i den ’oplyste’ vestlige verden. Men sådan er det ikke, tværtimod er der paradoksalt nok større interesse for videnskabsformidling i den 3. verden. Måske fordi de oplever, at videnskab kan være en vej til fremskridt og velstand? Her mener man, at videnskab skal være med til at forbedre ens socio-økonomiske status. Derfor er der større efterspørgsel efter at forklare videnskabelige fremskridt i offentligheden. Men det er ofte resultater fra den vestlige videnskab, da deres egen er mere tilbage”.

På konferencen kom det også frem, at hvor vestlige videnskabsjournalister har problemer med at få informationer i kontroversielle sager, så kan det være direkte farligt for journalisten i den 3. verden at snuse og være kritisk, som det fx overgik en indisk journalist, der borede i miljø- og sundheds-spørgsmål.

Journalisters opfattelse af forskere?

Journalistik og videnskab er overfladisk set to vidt forskellige kulturer. Journalistik er den poppede og letforståelige fremstilling. Videnskab og forskning er derimod den grundige og pedantisk tørre fremstilling af vanskelige sager.

Ikke underligt derfor, hvis der opstår gnidninger mellem parterne. Men den modstilling skal nu ikke overdrives, mener FORSKERforums tre interviewofre, da de bliver spurgt, hvordan videnskabsjournalister opfatter forskere.

”Formidlerne oplever, at forskere er meget forskellige. Nogle er nemme at samarbejde med. Andre vil bestemme og have forudsætninger, bisætninger og forbehold ind, som der ikke er plads til i journalistisk formidling”, siger **Jens Degett, formand for Danske Videnskabsjournalister**: ”Men jeg oplever faktisk, at relationen og forståelsen mellem forskere og journalister er blevet bedre. Der har været en periode, hvor formidlers mellemkomst var et nyt fænomen – og mange forskere var mistroiske overfor ’forfladiget forskningsformidling’. Men nu har mange forskere oplevet samarbejde og rådgivning i konkrete kommunikationssammenhænge – og de danske har ligefrem fået en forpligtelse til at formidle – og de har faktisk erfaret, at formidlerne kan noget, som forskerne ikke er gode til ...”.

Peter Hyldgård fra Videnskab.dk: ”Generelt er det min oplevelse, at mens almindelige journalister nok mener, at mange forskere er svære at interviewe, så er det ikke opfattelsen blandt videnskabsjournalister. Generelt oplever jeg gensidig respekt mellem forskere og videnskabsjournalister, hvor parterne anerkender, at hver har deres kompetencer. Måske har journalister eller formidlere lidt for meget respekt og begejstring, så selv om de gerne vil være kritiske, så lykkes det ikke altid...”.

Curtis Brainard, ex-mediareporter: ”Der er ingen grund til at idyllisere relationen, for

grundlæggende er de præget af to kulturer (jf. C.P. Snow). En vigtig forskel er tilmeld, at parterne har forskellige tidsopfattelser: Videnskab bevæger sig uendelig langsomt, med marginale forandringer og fremskridt. Journalistikken kræver hurtighed, gennembrud og sensationer! Derfor kan parterne nogle gange have svært ved at forstå hinanden. Når det så er sagt, så opfatter de ikke hinanden som ’modparter’; dygtige kommunikatører og dygtige forskere kan godt finde ud af at samarbejde”, forklarer han. ”Men generelt tror jeg egentlig, at videnskabsjournalister er mindre frustrerede over forskere som interview-ofre end politiske reportere, som skal bryde igennem newspeak og spin! Forskere er noget nemmere og mere ærlige om deres arbejde...”

Forskel: Journalistik og kommunikation

Uniernes kommunikationsafdelinger svulmer, men hvad gør det for videnskabsjournalistikken?

”Når der tales om kommunikation i videnskabsfeltet kan der groft sagt skelnes mellem de professionelle corporate kommunikatører på uni’erne, som formidler om uni’et, men ikke om videnskab og forskning. Så er der videnskabskommunikatører, som ’hjælper’ forskere med at ’oversætte’ deres forskning. Og endelig er der videnskabsjournalister, som formidler og afkoder videnskab med journalistikkens kritiske uafhængighed og spørgsmål – og gør det på uafhængige medier. Men den sidste kategori på dagblade og i elektroniske medier med ’public-service forpligtelser’ er under pres”, forklarer Jens Degett, der selv lever som freelancer på området.

Institutter giver iPads som arbejdsredskab

Rationalisering til digitale eksamener betyder, at tablets i stor stil er på vej ind som universitetslærerens primære digitale værktøj

Mange ser iPad'en som en luksus-'gadgets', der mest kommer til sin ret, når der skal surfes på nettet og vises billeder fra sommerferien. Men ligesom den er ved at blive et almindeligt syn på de danske sofaer, er iPad'en også i fuld gang med at gøre sit indtog som arbejdsredskab på universiteterne.

FORSKERforum har ved en rundringning konstateret, at flere og flere uni-institutter stiller tablets til rådighed for deres ansatte for at gøre kommunikation og arbejdsfunktioner nemmere. Men FORSKERforum har ikke kunnet konstatere, at der med den nye teknik følger konkrete arbejdsgiverkrav om "tilstedeværelse" eller informationspligt. Mange steder opleves det ikke som nødvendigt at præcisere en "tablet-politik", fordi gevinsterne giver sig selv.

SDU: For at læse studenteropgaver

For en sjælden gangs skyld er de humanistiske fag blandt frontløberne på den digitale front. Flere og flere går nemlig over til at læse og rette skriftlige opgaver ved hjælp af iPads eller andre former for tablets.

"Jeg synes det er nemt, rart og dejligt. Jeg ville gerne kunne sige noget negativt – det kan jeg ikke."

Sådan forklarer **engelsklektor Christian Heyde-Pedersen**, SDU og medlem af IT-udvalget på Humanistisk Fakultet.

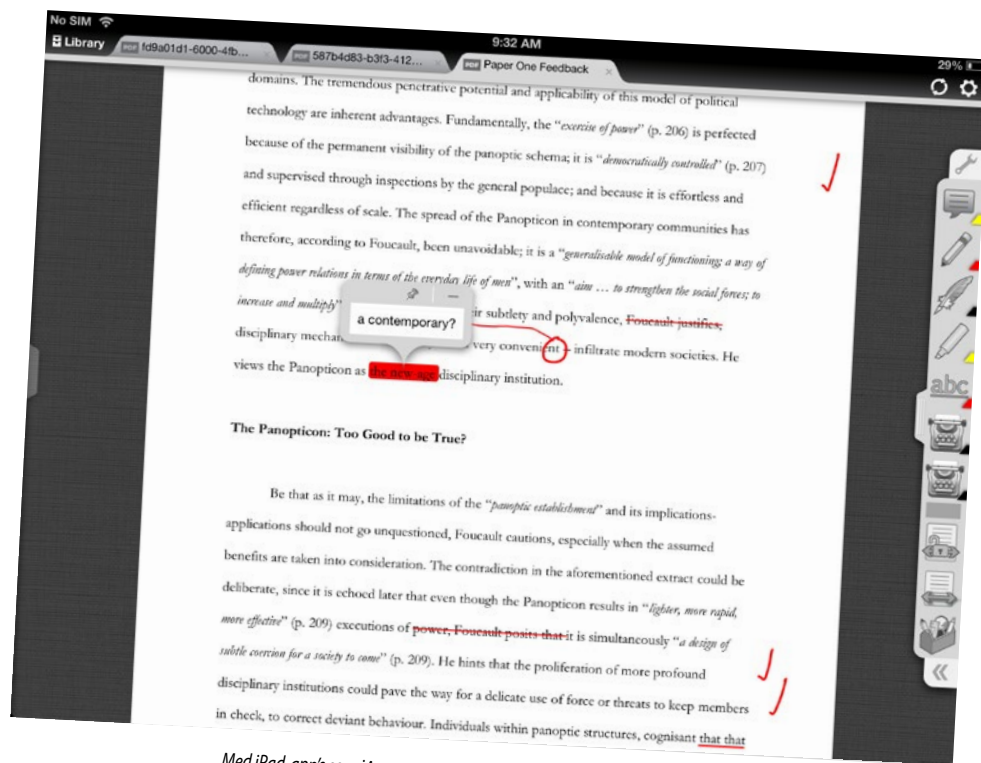
Når han læser skriftlige prøver, bliver de sendt til ham som pdf-filer. Så læser han dem på sin iPad og skriver noter ind direkte i dokumentet med en stylus-pen.

"Programmet kan lave et resume af mine noter i dokumentet. Det gør det langt langt nemmere at overskue, for eksempel når man skal diskutere opgaven med censor, hvor man ellers skal sidde og bladere frem og tilbage i papirerne," siger Christian Heyde-Pedersen.

De studerende er angiveligt også glade for den digitale respons på deres opgaver.

"Når jeg er færdig med at rette opgaven, så kan jeg sende den med det samme. Og som de siger: Så ved de altid, hvor den er. Så bliver deres mailboks nærmest et digitalt arkiv med mine rettelser. Så den del er langt smartere end alt det der papir," forklarer han.

På SDU's humanistiske fakultet har man

Med iPad-app's som iAnnotate kan man tilføje håndskrevne notater direkte ned i pdf-dokumentet - præcis som hvis man sad og rettede på et stykke papir.

taget skridtet fuldt ud og indkøbt iPads – eller alternative tablets – til samtlige ansatte. Anledningen var, at det fra SDU-ledelsens side blev besluttet at gå over til rent digitale eksamener.

"Så var gode råd dyre, for hvordan håndterer systemet det, når vi er vant til papirform, hvor man kan tage noter og så videre? I IT-udvalget på HUM skulle vi rådgive dekanen, og her var holdningen, at så kunne vi lige så godt gå hele vejen og også læse det digitalt. Der er ingen grund til at have bøvl med at printe det hele ud," fortæller Christian Heyde-Pedersen.

Ingen maskinstormere

Programmet, der kan lave håndskrevne noter direkte i pdf-dokumentet, er et af to apps, som de ansatte får koder til selv at hente og installere fra app-butikken iTunes – enten iAnnotate eller PDF Expert.

Ifølge Heyde-Pedersen var fakultetsledelsen fra starten meget imødekommende over

for ideen. Det samme var kollegerne – de fleste: "Vi var godt klar over, at der ville være skepsis i systemet, og det var der også rundt omkring. Det er nogen, der har haft sådan en maskinstormer-tilgang og spurgt, hvorfor vi nu skulle det her, og om man ikke bare kunne printe. På mit eget institut diskuterede vi det på julemødet sidste år, og der var pludselig en masse, der fik lyst til at sige noget. Det plejer der ellers ikke at være," fortæller han.

Så vidt Christian Heyde-Pedersen ved, er der dog ingen, der har nægtet at bruge en tablet, hvilket han blandt andet tilskriver en god, pædagogisk indsats fra IT-afdelingen og IT-kyndige kollegers side.

Indvending: Papir giver anden læsbarhed

Inge-Marie Nielsen, lektor fra Institut for Sprog og Kommunikation, er overordnet glad for sin iPad og for at bruge den til at rette opgaver. Men nogle gange er hun fristet til at vende tilbage til de gamle papir-sikke.

"Hvis jeg har rigtig mange opgaver, synes

Apples iPads eller android-tablets

Hvad er bedst? Indkøberne kan få rabatter til storindkøb af android.

Men IT-chefer anbefaler at bruge de ekstra penge på Apple-produktet

Jeg, det er nemmere at kunne brede papirerne ud, i stedet for at man kun kan have et skærbillede af gangen. Jeg printer ikke opgaverne, men jeg ved, at der er nogle, der gør det, når det er rigtigt store hold,” fortæller hun.

Til gengæld har hun det fint med at læse fra skærmen: ”Den er faktisk nem at læse på. Man kan nemt skifte stilling, hvad man ikke kan med en bærbar. Jeg bruger den også til at have ordbogen liggende bagved, så jeg hele tiden kan slå op. Det synes jeg er dejligt,” fortæller hun.

KU: Ikke til undervisningsbrug

SDU var først med at indføre digital eksamen, hvilket formentlig har været en katalysator for brugen af tablets. Men også på andre universiteter står der ofte iPads på indkøbslisterne. Blandt andet på KU-HUM.

”Vi købte 90 iPads i 2011. Siden har det grebet om sig, og nu er der mellem 500 og 700 iPads på fakultet. Det er forskelligt om de er uddelt personligt eller ligger i en pulje på instituttet. På Intsitut for Nordiske Studier har man dem for eksempel liggende i en institutpulje, og de er så i sving, når der er eksamen, hvor man kan låne en og rette på,” fortæller **Annette Pedersen, e-læringskonsulent** på afdelingen ITMEDIA.

Hun nævner også, hvordan iPads kan være praktiske ved eksamener, hvor de studerende skal forholde sig til lyd eller billeder. Det ligger dog næppe lige for at begynde at integrere brugen af iPads i undervisningen.

”Så længe vi ikke kan udlevere apparater til studerende, kan vi ikke bede folk om at købe en iPad for at deltage. Så det skal være, hvis man vil stille instituttets iPads til rådighed. Man kan forestille sig at dem, der har fag der indebærer teknologi eller lyd og video vil gøre det, men det er et relativt begrænset omfang.”

lah

Forskere er ikke anderledes end andre danskere. Får de valget mellem en iPad og en af de andre tablets, vælger de fleste Apples monopol-produkt iPad. Sådan lyder det samstemmende fra KU, AU og SDU, hvor FORSKERforum har spurgt om indkøbsmønsteret.

Apple-produktet er helt dominerende, når der købes tablets. En forklaring på, at iPads i dag står så stærkt på markedet er blandt andet den simple, at de var først ude.

”Jeg tror ikke, der var nogen rigtige seriøse konkurrenter, da vi startede med det her. Android-markedet var ikke kommet på benene. Var det i dag, ville vi overveje, om man skulle noget andet,” fortæller **e-læringskonsulent Annette Pedersen** fra KU-HUM, der startede med at købe en række iPads i forbindelse med et digitaliseringsprojekt i 2011.

Apple koster 3500 mod Androids 2000 kr.

Men når nu universiteterne er begyndt at købe iPads i store mængder, skulle man jo tro, der var basis for nogle klækkelige rabatter, men sådan er det ikke. I modsætning til tablets med styresystemet android, hvor der er konkurrence mellem forskellige producenter, så har Apple en næsten monopolagtig markedsposition. Og det kan ses på prispolitikken.

”Det er Apple, der dikterer markedet, og de sætter ikke deres varer på tilbud. Når vi køber pc'er, kan vi spare store penge på rabatter, men på Apple-produkter er det kun et beskedent beløb – måske nok få hundrede kroner,” fortæller **vicedirektør Flemming Bøge**, leder af IT-afdelingen på Aarhus Universitet, hvorfra alt IT-materiel indkøbes centralt.

IT-chef Jørgen Skieller fra KU-SUND kan heller ikke tinge sig til billige iPads: ”Apple giver ekstrem lav rabat sammenlignet med andre. Vi har forsøgt at tale med leverandøren, men der er ikke noget at komme efter. Det er en politik – de giver ikke rabatter,” fortæller han.

En ny Ipad koster i løssalg fra ca. 3500 kroner og opefter alt efter hvor meget hukommelse, den har. Tilsvarende kan

konkurrerende produkter fra for eksempel Samsung og Asus fås fra ca. 2000 kroner uden rabat.

IT-cheferne: Fordele ved iPads

Men selvom det er en halvdyr fornøjelse, anbefaler IT-cheferne, at man lægger de ekstra penge for iPad'en.

”Konkurrencen er ved at blive udlignet, men der er stadig fordele ved en iPad. Det er en bedre platform – både brugerfladen og den tekniske del, der ligger nedenunder. Og så er den mere sikker i forhold til problemer med hacking, vira og den slags,” fortæller Jørgen Skieller.

Selvom iPads er mere krævende at supportere, er det under alle omstændigheder en fordel for IT-afdelingen at de ansatte holder sig til samme type af maskiner.

”Hvis vi ser på de andre tablets, så er der så mange varianter, at det vil kræve mere af os setup-mæssigt hvis vi skal kunne supportere alle de forskellige typer. Så det er et bevidst valg, at vi understøtter iPads, og jeg synes det er fornuftigt at give det ekstra, som den koster,” forklarer Skieller.

Studerende foran lærerne ...

Flemming Bøge fortæller, at man på AU løbende har været nødt til at opbygge support-kompetencerne i forhold til Apple-produkter. Det gælder også i forhold til Apple-computere og Apple-telefoner. I første omgang for at kunne hjælpe studerende, der typisk er hurtigere ude end universitetslærerne når det gælder nye produkter.

Han oplever også iPads som mere sikre end andre tablets, hvilket han forklarer med at styresystemet på de andre tablets er et såkaldt open source-system, hvilket gør at der ikke er én virksomhed, der tager ansvar for at lukke almene sikkerhedshuller i systemet.

Samtidig fortæller Flemming Bøge, at han næsten ikke oplever nogen efterspørgsel på kurser i at bruge iPad'en og dens programmer. Det tager han som udtryk for, at iPad-brugerfladen er så intuitiv, at de fleste hurtigt bliver fortrolige med den.

lah

Undervisningsportefølje – hjælp til selvhjælp

Folk ansættes på forskningskvalifikationer, men undervisningsporteføljen får voksende betydning – især som individuelt redskab, mener undervisningseksperter

Et værktøj til pædagogisk selvudvikling forklædt som et formelt adgangskrav til faste stillinger. Sådan kan man lidt polemisk sige om den undervisningsportefølje, der i dag skal følge med ansøgningen, hvis man vil have en fast stilling som underviser ved universitetet.

Kravene om at dokumentere undervisningserfaringen er klare. Undervisningsporteføljer er mange steder blevet obligatoriske, når man ansøger om videnskabelige stillinger på universiteterne. Til gengæld er kravene knap så klare for, *hvor meget det skal vægtes* af det bedømmelsesudvalg, der skal ansætte en lektor eller professor. Derfor er undervisningsporteføljen trods alt endnu ikke noget, som man bliver 'ansat på' lige som en lang publikationsliste.

Det erkender lektor Lone Krogh fra Institut for Læring og Filosofi ved AAU. Hun har i mange år beskæftiget sig med undervisningsporteføljer og er i den nye antologi 'Universitetspædagogik' medforfatter på et kapitel om fænomenet.

Forskningskvalifikationer vægtes

"Det spiller sikkert ikke så stor rolle i mange ansættelsessammenhænge. Folk bliver jo ansat på deres forskningskompetence. Det må vi være ærlige og erkende," siger hun.

Men hun konstaterer dog, at kravet om undervisningsporteføljer i ansøgninger samt det, at udarbejdelsen af en undervisningsportefølje flere steder er integreret i adjunkt-pædagogikum viser, at undervisningskompetencer får stadig større opmærksomhed.

"Der er politisk fokus på kvalitet i undervisningen, og det med undervisningskompetencer bliver fremhævet mere og mere. Det fremhæves også af ledelserne lokalt på universiteterne. Vi bliver jo målt på, hvor mange studerende, vi færdiggør," siger Lone Krogh.

Portefølje får den enkelte til at reflektere

Selvom det er usikkert, hvor meget nærmere man kommer drømmejobbet via en god undervisningsportefølje, så er der til gengæld stor sandsynlighed for, at arbejdet med undervisningsporteføljen i sig selv gør en til en bedre underviser. Ifølge Lone Krogh er opgaven nemlig kun i mindre grad at dokumentere hvor meget og hvor godt, man har undervist. Det vigtige er, at man viser, at man er i stand til at tage ved lære af ens

egne undervisningserfaringer, og at man kan bruge den lærdom til at forandre og forbedre undervisningen.

"Det er ikke nok at kunne undervise, man skal kunne udvikle undervisningen. Undervisning er noget, der forandrer sig over tid, så det er vigtigt, at man har den viden og kompetencer der gør, at man kan udvikle og reflektere over sin egen undervisning. Det er det, undervisningsporteføljen skal vise," siger hun.

Helikopter-perspektiv

Lone Krogh nævner også, hvordan det er vigtigt at komme rundt om de mange aspekter, der er omkring undervisning udover den konkrete undervisningssituation – at kunne planlægge, tilrettelægge, vejlede, lave workshops mv. Disse ting skal også beskrives og dokumenteres i undervisningsporteføljen.

Netop evnen til at hæve sig op og tage helikopter-perspektivet på sin egen undervisning er en svaghed, Lone Krogh jævnligt er stødt på i de mange undervisningsporteføljer, hun har gennemgået. Det bliver ofte en slavisk resumering af undervisningserfaringerne – et undervisnings-cv. Og det er bare ikke nok.

"Mange kan skrive og afrapportere om undervisningen. Men nogle har svært ved at nå det reflektive niveau, hvor man skriver hvorfor og hvordan og trækker noget teori ind der kan give større forståelse for undervisningen. Det kommer tit an på folks faglige baggrund. Dem, der er vant til det reflekterende sprog, har det ofte nemmere," fortæller hun.

Modsat har forskere, der dagligt opererer med mere faktuel afrapportering som for eksempel i de våde og de tekniske videnskaber, ofte lidt sværere ved den pædagogiske refleksion.

Ikke standard-manualer

Der er ingen formelle krav til undervisningsporteføljens omfang og hvad den skal indeholde. Men de fleste danske universiteter har retningslinjer for indholdet, der for eksempel kan være beskrivelse og dokumentation af kurser, eksamensforløb, bidrag til lærebøger eller fagudvikling mv. Lone Krogh vil heller ikke opstille nogle faste standarder for den gode undervisningsportefølje.

"Nogle laver den meget kort – 8-10 sider. Nogle skriver 70 sider. Nogle lægger dem på hjemmesider, så man kan søge på det. Vi

siger, at det ikke er mængden af sider – det er, hvad du har fået ud af din undervisning og hvad du har lært af at arbejde med den. At man kan dokumentere, at man har udviklet og forandret undervisningen."

På AAU, hvor Lone Krogh er ansat, og også på andre universiteter er det at skrive en undervisningsportefølje indlagt som en del af adjunkt-pædagogikum. Tanken er imidlertid, at det er noget, man arbejder videre med gennem sin karriere, men hun tvivler på, at mange lektorer sætter tid af til dette.

"Det at undervise er en kontinuerlig udviklingsproces. Skal man opretholde sin kompetence, er man nødt til at være i udvikling. Men vi ved godt ... er der ikke krav om det, er der ikke mange, der gør det, bl.a. fordi de ikke kan finde tiden til det."

lah

Undervisningsportefølje - indhold

Følgende punkter, hentet i en vejledning på SDU, er et eksempel på, hvad en undervisningsportefølje kan indeholde.

- 1. Pædagogisk filosofi:** Overvejelser over problemstillinger relateret til undervisning på universitetet.
- 2. Undervisningserfaring:** Hidtidig undervisningserfaring og fremtidige udfordringer på præ- og postgraduat niveau.
- 3. Undervisningsmetoder:** Hvilke metoder har jeg anvendt, hvordan virkede de, hvilke planer har jeg for fremtidig udvikling?
- 4. Curriculum- og studieplanlægning,** studieordningsrevisioner: Deltagelse i udvikling og planlægning af nye studier samt revision af eksisterende studier eller dele heraf.
- 5. Undervisningsmaterialer:** Udarbejdelse af undervisningsmaterialer (hand-outs/web-materialer/bøger)
- 6. Prøver og eksaminer:** Hvilke eksamensformer har jeg afholdt – overvejelser over styrker og svagheder
- 7. Studenterevaluering:** Resultater af studenterevalueringer samt opfølgning på disse.
- 8. Formel pædagogisk uddannelse:** Kurser, deltagelse i supervisors- eller mentorvirksomhed, studiekreds.

DM · Dansk Magisterforening

Den største anerkendelse, en forsker kan modtage, er kollegernes

DM'S FORSKNINGSPRISER 2013

50.000 KRONER TIL HVER PRISMODTAGER

Indstil din kollega til en af DM's to forskningspriser. Frist for indsendelse er 8. oktober 2013.

Læs mere på www.dm.dk/forskningspriser

Professor Carsten Thomassen
Prismodtager 2012, Naturvidenskab

Professor Jesper Ryberg
Prismodtager 2012, Humaniora

DILEMMA

Elite-forløb skal betales af mit ekstraarbejde?

Politikerne gør uni'erne til masseuniversiteter med bredt optag, når 25 pct. af en ungdomsårgang skal tage en lang videregående uddannelse. Det er et brud med, at uni'er er for eliten, og for ligesom at lappe på dette ser politikerne gerne, at uni'erne udbyder elite-studier eller særlige eliteforløb for de særligt kloge og ambitiøse. Masseuniversitetet skal kunne udfordre selv de dygtigste studerende, lyder argumentet. I foråret bøjede mit nat-fakultet sig for presset til at udbyde eliteforløb. Argumentet udadtil er, at ledelsen ville motivere særligt dygtige og ambitiøse til at søge optagelse på vores uni' og ikke hos vores konkurrenter, som pt. ikke har meldt eliteforløb ud. Vores prodekan sagde, at nogle studerende skal have mulighed for at udfolde deres "fulde potentiale". Et pilotprojekt skal nu afprøve særlige talentforløb på udvalgte dele af fakultetet. Studerende kan søge om optagelse på særlige eliteuddannelser eller på særlige elitemoduler. Det er hensigten at de særligt ambitiøse studerende får et særligt eksamensbevis, og de får en mulighed for at for-kvalificere sig til at sætte sig på ph.d.-stipendier.

For mig som lærer er det umiddelbart en meget spændende faglig udfordring, for hvem vil sige nej til at undervise på højt niveau blandt de kvikkeste studerende, som kan udfordre og inspirere mig?

Uddannelsespolitisk er det en ny udvikling, for tidligere har man ikke været så bekymret for at de allerdygtigste blev stimuleret, og der herskede en udbredt lighedstankegang om, at alle var lige og at det var socialt sundt, når både nørd og almindelige studerende gik sammen. Alt efter personlig politisk holdning kan

man altså være enig eller uenig i det hensigtsmæssige i opdelingen i A- og B-studerende.

Men min begejstring for udfordringen ved særlige forløb for særligt kloge elite-studerende kølnes noget, når jeg ser på de praktiske konsekvenser:

Allerede i dag er det en udfordring at lægge niveauet i undervisningen. Men disse snit er i høj grad et personligt valg hos læreren, som altså nu får et ekstra lag, når systemet kræver, at jeg også skal lave undervisningsforberedelse til elite A-niveau. Jeg får altså pålagt en ny opgave, uden at det fremgår klart, at der følger nye ressourcer med den nye undervisningsforberedelse. Uklarheden skaber utryghed, for det er min erfaring, at regningen for den slags løsninger – lederen: 'vi finder ud af det' – altid ender som nye belastninger for mig! Det er altså læreres ekstraarbejde, som skal betale for afvikling af eliteforløbene?

Det andet problem hænger sammen med det første: Såvidt jeg forstår, vil politikerne gerne have eliteforløb, men vil ikke afsætte penge til projektet, så studerende med ekstrakurser også udløser ECTS-point og ekstra taxameterkroner til uni's kasse. Eliteforløbene skal altså betales af fakultetets almindelige ramme.

Alt andet lige skal de særlige eliteforløb altså udvikles på økonomisk bekostning af de resterende studerende, og det kan man være uddannelsespolitisk enig eller uenig i. Men for mig som lærer er problemet konkret: Det er mig personligt, som skal undervise på elite A-forløb, og som dermed bliver nødt til at tage det fra min forberedelses-tid til de almene B-forløb! Hvordan undgår eller løser jeg den konflikt?

Etikeren: Kræv klare rammer om o

Du fokuserer meget direkte på dine personlige problemer, hvad der er ganske rimeligt. Men som du selv gør opmærksom på, så er spørgsmålet om eliteuddannelser et problem, der vedrører alle universitetsansatte og måske i virkeligheden også hele vores samfundsforståelse. Der synes at være to helt forskellige opfattelser af situationen.

Universiteternes formål er at drive forskning og undervisning indtil højeste, internationale niveau. For nogle betyder det, at der ikke findes nogen saglig indvending mod, at ambitionen nu understreges og tydeliggøres ved at indføre eliteuddannelser. Det er jo ikke nødvendigvis hver enkelt studerende, der skal nå det høje formål, men universitetet som helhed.

Der er også allerede nogle nu, der foreslår, at det skal være (mere) normalt at forlade universitetet efter en bachelorgrad, med mulighed for senere at vende tilbage for at tage en kandidatgrad. Det forslag har ministeren ytret sin støtte til. Konsekvensen kan derfor meget vel være, at der bliver særlige adgangskrav til både kandidat-, elite- og ph.d.-studier.

Jeg bryder mig ikke om denne udvikling, men kan godt se den som logisk konsekvens

DILEMMA-SPALTEN

FORSKERforum forelægger et dilemma, som forskerverdenen har svært ved at tale om. Dilemmaet besvares af to erfarne personer fra uni-verdenen. De er udvalgt ud fra hver deres position som hhv. ETIKEREN og KYNIKEREN. De deltager anonymt og kender ikke hinandens identitet.

Det udvalgte dilemma er inspireret af de anonyme indlæg, som indkom til FORSKERUNDERSØGELSE 2012.

eres nødløsning

af, at politikerne vil presse op til 25% af en ungdomsårgang ind på universiteterne uden at ville betale for, at de alle får en kandidatgrad. Desværre hjælper det ikke med en større udskillelse, fordi frafaldet så også går ud over STÅ-produktionen og dermed de økonomiske ressourcer. Følgen bliver, som du bemærker, øget arbejdspris for de ansatte. Desværre er universitetsledelserne ikke tilstrækkelig faste i mælet over for ministeren.

Jeg kan også frygte, at ønsket om særlige eliteuddannelser sker af hensyn til særligt prioriterede arbejdsgiver-interesser. Valget af eliteuddannelser skal afstemmes med arbejdsmarkedets parter og bliver således reelt særlige professionsuddannelser.

Behovet for et generelt løft i de eksisterende universitetsuddannelsers kvalitet kan derfor stilles på stand-by. Set i dét lys er der ikke tale om en styrkelse af universitetsformål, men en nødløsning.

Mit råd til dig er at finde sammen med dine lokale kolleger og formulere nogle krav til ledelsen om bestemte normer og arbejdsregler; lad ikke ledelsen slippe af sted med, at 'det finder vi ud af'. Og bland dig naturligvis i den offentlige debat, så politikerne får øje på problemerne.

Kynikeren: Udnyt elitedyrkningen til din egen fordel

Spørgsmål: "Hvad er det sport, kunst og videnskab har tilfælles?" Svar: "De dyrker alle eliten." Sådan er det, og ingen forventer andet. Selv om vi danskere normalt ikke løber af med særlig mange guldmedaljer ved de olympiske lege, så er vi så meget desto mere stolte og begejstrede, når der falder én eller to af. Vinderne bliver folkehelte for en stund. Tilsvarende er vi stolte over de topplaceringer, som vore forskere giver danske universiteter i internationale ranglister.

Se det derfor i øjnene: Elitedyrkelsen er ikke et modefænomen opfundet af politikere med konkurrencestaten på hjernen. Det er en ældgammel skik på universitetet med dybe rødder i universitetets konstitutionelle undergrund. Og ligesom elitedyrkelsen ikke er noget nyt, så er der heller ikke noget nyt i, at en VIP'er brokker sig over at få pålagt en ny opgave uden kompensation. Dekanen kan holde sig til en overenskomst, der ikke opererer med nogen højeste tjenestetid for VIP'erne.

Så det problem må du selv løse. "Selvledelse" kalder de det. Dekanen kan snildt dele de studerende op i et A-hold og et B-hold gennem en kreativ manipulation med time- og normerne. At dekanen så selv er underlagt et

massivt forventningspres fra højere instanser om at få jeres nat-fakultet til at performe bedst muligt uden at få flere resurser at gøre godt med, er også gammel skik.

"So what to do with the drunken sailor?" Ja altså, Rigets og universitetets økonomiske tilstand taget i betragtning vil dit krav om (økonomisk) kompensation næppe have nogen gang på jorden. Mit råd til dig vil derfor være, at du som god taktiker spiller med på dekanens melodi, men vender spillet til egen fordel. Sig tak til dekanen for den tillid og faglige anerkendelse, som opgaven med at undervise fagets unge talenter er udtryk for, og benyt så muligheden for at få et frisk input til din egen forskning. Dine elitestuderende giver dig jo en stor chance for at opgradere din egen – ja indrøm det bare – efterhånden lidt rutineprægede forskning. Dermed får du mulighed for at score nogle flere BFI points. Da de fleste dekaner er parate til at veksle BFI points til cool cash, er det altså en ren win-win situation for både dekanen og dig selv.

"Men hvad med de elitestuderende? Hvad får de ud af det?" kunne man så spørge? Altså oprigtigt talt, hvad med dem? De har jo fremtiden for sig.

Udgiveradresseret maskinel magasinpost id-nr.: 42026
 Alt henvendelse: dm@dm.dk, telefon 3815 6676

Hvem ejer professorens citater?

Professor Vincent Hendricks er ikke sur, men en smule skuffet er han unægtelig blevet efter at det gik op for ham, at han ikke ejer sine egne kloge ord. Dem kom han til at forære til to journalister fra Børsen, og nu vil de have 12.000 kroner, fordi han lagde deres artikel med hans citater ud på sin personlige hjemmeside.

Filosofiprofessoren fra KU holder sig almindeligvis ikke tilbage, når pressen har brug for hans medvirken. Det gjorde han heller ikke sidste år, da to journalister fra Børsen ville interviewe ham om **bogen 'Nedtur: Finanskrisen forstået filosofisk'**, som han havde skrevet sammen med Jan Lundorff Rasmussen.

De frække citater blev hentet ind, teksten rettet til, billederne blev taget – alt var fint. Og da artiklen kom, lagde Hendricks en kopi på sin hjemmeside, da han betragtede interviewet som en del af hans forskningsforpligtelse.

Men så kom den smule skuffelse, for ind ad døren kom der en regning eller sagsanlæg fra Børsen-journalisterne med et krav om 12.000 kroner som erstatning for at bryde journalisternes ophavsret.

Men der er en sær ubalance, konstaterer professoren:

”Jeg har jo også brændt tid af på det her, og det er min ’intellectual property’. Men det er dem, der kapitaliserer på det. Sagen

afslører en asymmetri i relationen mellem forsker og journalist. Jeg leverer indholdet, de får ophavsretten! Hvis jeg skulle opføre mig som journalisterne, så skulle jeg slå taxameteret til og sige til journalisten: Ok, jeg sender lige en regning for vores samtale?” spørger Hendricks nu bagefter.

Han valgte at erkende, at han teknisk set havde brudt deres ophavsret, og tog artiklen af hjemmesiden. Men det har ikke formildet Børsen-journalisterne. De vil stadig have 12.000 kroner.

“

Jeg leverer indholdet, de tager ophavsretten...

Siger du, at journalister ikke skal have ophavsret på deres produkter?

”Nej, jeg har ingen problemer med, at Børsen tjener penge på deres produkter. Men måske skulle vi have gjort klart, hvilke betingelser, vi arbejder under. Jeg har jo også brug for at dokumentere, at jeg bruger tid på formidling, som jeg jo er forpligtet til, jf. Uni-loven. Og jeg forventede nok den samme pragmatik fra journalisterne side, som jeg udviser, når jeg fjerner artiklen fra min hjemmeside og siger undskyld”, svarer han.

”Generelt synes jeg pressen gør det godt. Men forskerne bruger tid på at stille op. Og

det er ikke et godt incitament, når journalister så vender tilbage og vil have penge.”

Handler det i virkeligheden om, at du er sur over at være blevet småligt behandlet, og så gør du problemet principielt?

”Mnah... det ved jeg nu ikke. Moderne forskningsdeling er en del af mit forskningsområde og vi forskere har formidling som forpligtelse. Men denne sag peger på, at vi skal diskutere og klargøre vilkårene for vidensdeling blandt de forskellige aktører i feltet.”

Hvad siger du, næste gang en af Børsen-journalisterne ringer til dig?

”Det sjove var, at da den ene journalist fortalte mig, at de opretholdt deres krav, sluttede han af med at sige: Vi håber ikke, det gør noget for vores gode samarbejde. Men det er jeg ikke sikker på, jeg kan imødekomme...”

Professoren vurderer ikke, han vil kunne vinde en retssag om spørgsmålet, så han har indstillet sig på at hoste op med de 12.000 kroner. Det er endnu ikke afklaret, om pengene skal betales af hans egen lomme eller af Institut for Medier, Erkendelse og Formidling, hvor han er ansat.